

ÉLETPÁLYA- ÉPÍTÉS

KOMPETENCIATERÜLET „A”

ÉLETPÁLYA-ÉPÍTÉSI ISMERETEK
TANÁRI ÚTMUTATÓ

7. évfolyam

A kiadvány az Educatio Kht. kompetenciafejlesztő oktatási program kerettanterve alapján készült.

A kiadvány a Nemzeti Fejlesztési Terv Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program 3.1.1. központi program (Pedagógusok és oktatási szakértők felkészítése a kompetencia alapú képzés és oktatás feladataira) keretében készült, a sulíNova oktatási programcsomag részeként létrejött tanulói információhordozó. A kiadvány sikeres használatához szükséges a teljes oktatási programcsomag ismerete és használata.

A teljes programcsomag elérhető: www.educatio.hu címen.

Szakmai vezető: Farkas László

Szakmai bizottság: Dr. Klein Sándor elnök, Dr. Balogh Andrásné
Dr. Krisztián Béla, Sum István, Dr. Szenes György

Szakmai lektor: Stefany Judit

Alkotó szerkesztő: Szellő Gyöngyi

Felelős szerkesztő: Burom Márton

©

Szerző: Merényi Zsuzsanna

Educatio Kht. 2008

TARTALOM

VII.A.6.1. Kérdőíves felmérés és ennek értékelése az emberi boldogulásról, munkáról

VII.A.6.2. Sikeres emberek – foglalkozási sikerek

VII.A.6.3. Mit tud egy ..., milyen a jó ..., mit csinál a ...?

VII.A.6.4. Változások – fordulópontok

VII.A.6.5. Milyen vagyok? Milyen szeretnék lenni?

VII.A.6.6. Tájékozódás a pályaválasztáshoz

KÉRDŐÍVES FELMÉRÉS ÉS ENNEK ÉRTÉKELÉSE
AZ EMBERI BOLDOGULÁSRÓL, MUNKÁRÓL

MODULLEÍRÁS

A modul célja	A tanulók figyelmének felhívása a munka megélhetést, társadalmi hasznosságot, önkifejezést és önmegvalósítást is biztosító, összetett szerepére. A téma személyes megközelítése az érdeklődés felkeltését is szolgálja.
Időkeret	2 óra
Ajánlott korosztály	7. évfolyam (13–14 évesek)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	Megelőző modul: Követő modul: <i>Pályaismeret</i>
Modulkapcsolódási pontok	NAT: Életvitel és gyakorlati ismeretek: Témakör: pályaorientáció Magyar nyelv és irodalom (kommunikáció, véleményalkotás, értékelés) Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek (család, állampolgári jogok, társadalmi tagoltság) Matematika (statisztika) Háztartástan (pénzgazdálkodás, munkaszervezés) Számítástechnika (szöveg és ábrakeresztés) Emberismeret (az ember, mozgatóink, személyiségünk)
A képességfejlesztés fókuszai	Stratégiaalkotás: véleménykérés kérdőíves módszerrel, a munka megtervezése (feladatok, ütemezés, felelősök kijelölése) Stratégiamegvalósítás: tervvégrehajtás Információkezelés: adatgyűjtés, feldolgozás, összesítés, megjelenítés Kooperáció: feladatmegosztás, segítőkészség, együttműködési készség, értékelés Önbemutató: a közös munka eredményének bemutatása, előadás, láttatás, véleményalkotás Gondolkodás: a gyűjtött adatokból következtetések levonása

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A modul megkezdése előtt az osztályfőnök tájékozódjon, hogy a modulkapcsolódási pontok közül melyek megbeszélésén, feldolgozásán vannak túl a gyerekek. Ezek felfrissítése is kiinduló pontja lehet a *Kérdőíves felmérés és ennek értékelése az emberi boldogulásról, munkáról* c. modulnak. A téma feldolgozásának gerincében három projekt lehetőség áll. Mindháromnak az a célja, hogy ráhangolja a gyerekeket a saját jövőjükkel, pályájukkal való további foglalkozásra.

„A” Egy kérdőíves felmérés, amely az osztályban, esetleg a párhuzamos osztályokban végezhető el. Fő kérdései az emberi boldogság, boldogulás és a munka összefüggésére irányulnak. Egyszerű és könnyen feldolgozható, és jó vitaalapot nyújt a téma megbeszélésére. Számítalan differenciálási lehetőséget biztosít: Az osztályfőnök és az osztály felkészültségétől függően elkészíthető maga a kérdőív is, alkalmazható számítógép, fénymásoló is. A feldolgozás eredménye is könnyen megjeleníthető. De lehet a mellékletben ajánlott kérdőívvel is dolgozni és csak a felmérésre és eredményeire koncentrálni. Ez utóbbi eljárás bármely osztályban elvégezhető.

„B” Csoportos megbeszélésre is alkalmas az „A” feladat kérdőívének 4 fő kérdése. Csoportmunkához szokott, kreatív csoportoknak ajánlott, amelyeknek tagjai szívesebben beszélgetnek, akiknél szá-

mítani lehet a sokoldalú és őszinte vitára, a különböző álláspontok érvekkel alátámasztott megjelenítésére.

„C” Hozz egy képet, hozz egy érvet! „A munka tette az embert emberré” gondolat alátámasztására. Az eredmény az osztály egyik fő falára elhelyezhető óriásplakát vagy kiállítás. Kreatív, jó kézügyességgű, jó esztétikai érzékkel rendelkező, a többi tantárgyban tanultak mozgósítására is képes gyerekeknek ajánlott. A projektfeladatban vannak egyszerűbb és átfogóbb munkák, tehát vegyes összetételű osztályokban is kiválóan alkalmazható.

TÁMOGATÓ RENDSZER

BAGDY EMÓKE–TELKES JÓZSEF: *Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1990.

GALAMBOS KATALIN: *Pályaorientáció. 3. Milyen vagyok?* Munkafüzet. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2002.

SZILÁGYI ISTVÁN: *Önismeret és személyiségfejlesztés*. Segédkönyv. Skandi-Wald Kiadó, Budapest, 2004.

DR. TÓTH LÁSZLÓ: *Pszichológiai vizsgálati módszerek a tanulók megismerésére*. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen, 2004.

VARGA IRÉN–GÖNCZI KÁROLY–PINTÉR ISTVÁN: *Önismereti játékok gyűjteménye*. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen, 2004.

<http://csaladfa.emlekezet.hu> – (A családtörténet-feldolgozó szoftver célja, hogy a felhasználókat saját családjuk, mikrokörnyezetük történetének kutatására, megismerésére, a fennmaradt írásos, tárgyi emlékek, szóbeli hagyományok digitális megőrzésére ösztönözze. A családtörténet-feldolgozó szoftver egy webszerverről futó alkalmazás, amelyet az interneten keresztül bárki elérhet, és egy regisztrációs folyamat után szabadon használhat. A futtatást egy adatbáziszerver és egy webszerver végzi. A felhasználóknak a szoftver használata során lehetőségük nyílik a családfa adatain túl képek és dokumentumok feltöltésére is, ezek tárhelye mintegy ötven megabájt lehet, igénylés esetén akár még ennél is több. A program mintafeladatokat, tanári segédletet is tartalmaz, és próbaképpen bemutatja néhány történelmi család családfáját. A szoftver fejlesztésekor az adatvédelmi biztos ajánlásainak és útmutatásainak megfelelően jártak el.)

MODULVÁZLAT

Ráhangelódás

A	Tevékenység	Otthoni feladat: foglalkozási családfa készítése, majd ennek iskolai bemutatása (faliújság, a szövege összegzés)
	Tanári instrukciók	Az előző órán adjuk feladatként, hogy otthon készítsék el a családfát oly módon, hogy a családi kapcsolatokon kívül a foglalkozásokat is feltüntetik.
	Kiemelt készségek, képességek	Információkezelés Rendszerező képesség
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Minden osztályban megvalósítható (az osztály létszámától függő iskolai feldolgozással)
	Munkaforma	Egyéni, majd frontális
	Módszerek	Gyűjtőmunka, egyéni iskolai bemutatás
	Eszközök	RÁHANGOLÓDÁS A (1. gyűjtemény)
B	Tevékenység	A „Miből élnek a családok?” kérdés megválaszolása előre felkért gyerekek összefoglalója alapján. <i>A Háztartástan keretei között tanultak felelevenítése a bevételekre koncentrálnva, a munka jelentőségének kiemelésével.</i>
	Tanári instrukciók	Az előző órán készítsük elő a feladatot oly módon, hogy különböző anyagi, társadalmi helyzetű gyerekeket kérünk fel a kérdés megválaszolására. Néhány perces összefoglalót kérjünk, és adjuk kézbe a családi költségvetés sémáját!
	Kiemelt készségek, képességek	Emlékezet Asszociációs készség
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Eltérő gazdasági, társadalmi helyzetű gyerekek
	Munkaforma	Egyéni, majd frontális
	Módszerek	Kiselőadás
	Eszközök	RÁHANGOLÓDÁS B (1. gyűjtemény)

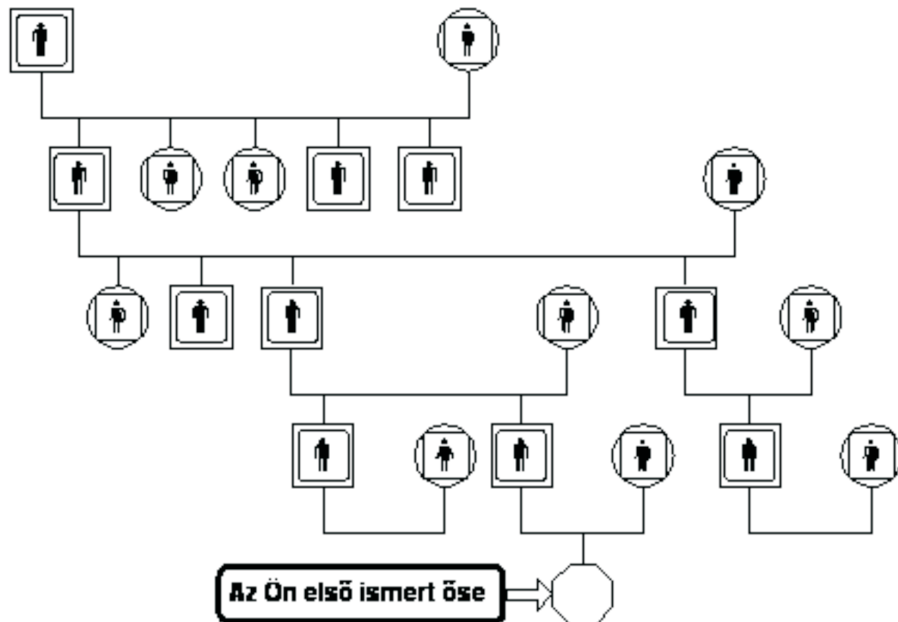
C	Tevékenység	A helyi sajtóból vett cikk segítségével egy értékalkotó ember bemutatása
	Tanári instrukciók	Keressünk a lakókörnyezetben élő, értékes, fontos tevékenységet végző embert bemutató újságcikket, és megfelelő példányban lemásolva adjuk a csoportoknak elolvasásra és feldolgozásra!
	Kiemelt készségek, képességek	Információkezelés Lényegkiemelés
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Önálló szövegfeldolgozásra alkalmas gyerekekkel, csoportmunkában jártas osztállyal
	Munkaforma	Csoportmunka
	Módszerek	Kooperatív
	Eszközök	Újságcikk
D	Tevékenység	Önbemutató: „Hozz egy tárgyat, amit te készítettél, és büszke vagy rá!”
	Tanári instrukciók	Előzetesen kérjük meg a gyerekeket, hogy hozzanak az órára olyan tárgyat, amelyet ők készítettek és büszkéek rá. A bemutatás célja saját alkotóképességük felismerése, tudatosodása, mások elismerése.
	Kiemelt készségek, képességek	Önbemutató Érdeklődés
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Kézügyességgel rendelkező, saját készítésű tárgyat ajándékozó gyerekekkel
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Egyéni bemutatók
	Eszközök	Saját tárgy

1. GYŰJTEMÉNY

RÁHANGOLÓDÁS A

Családfa

RÁHANGOLÓDÁS B

A családi költségvetés bevételi sémája

Munkából származó bevételek (bér, jutalom, nyereségrészesedés, célprémium)	
Tulajdonból, vállalkozásból származó jövedelmek (bérleti díj, profit, kamat, osztalék, részesedés stb.)	
Családi pótlék	
Szociális juttatások	
Nyugdíj	
Egyéb jövedelmek	

Tartalomfeldolgozás

A	Tevékenység	Kérdőíves felmérés az emberi boldogulásról. Tanári irányítással a felméréssel összefüggésben tervekészítés, feladatmegosztás, végrehajtás, az eredmények csoportos összegzése, közzététele és értékelése
	Tanári instrukciók	A cél a kérdés megválaszolása kérdőív, a feldolgozást segítő segédlet (lásd Gyűjtemények), az adatfelvétel és a gyűjtött információk segítségével. A tanári irányításra olyan osztályban van szükség, amelyekben ilyen jellegű feladatot még nem végeztek.
	Kiemelt készségek, képességek	Együttműködés Feladattudat Kötelességtudat Stratégiaalkotás Végrehajtás Információkezelés Rendszerezés
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Összetett feladat végzésében még járatlan osztályban
	Munkaforma	Frontális, csoportos, egyéni
	Módszerek	Kérdőív kitöltése, információösszegzés
	Eszközök	TARTALOMFELDOLGOZÁS 1. (2. gyűjtemény)
B	Tevékenység	Csoportos megbeszélés és közös álláspont kialakítása az emberi boldogulás feltételeiről
	Tanári instrukciók	Hozzunk létre csoportokat, amelyek a Gyűjteményben található kérdések megválaszolását kapják feladatként!
	Kiemelt készségek, képességek	Szervezőkészség Kommunikációs készség Vitakészség Információrendszerezés képessége Együttműködési készség
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Csoportmunkában jártas, különböző értékrendet, társadalmi helyzetet képviselő családok gyerekei esetén
	Munkaforma	Csoportmunka, frontális
	Módszerek	Vita, közös álláspont kialakítása (projekt)
	Eszközök	TARTALOMFELDOLGOZÁS 2. (3. gyűjtemény)

C	Tevékenység	„A munka tette az embert emberré” c. kiállítás, illetve óriásplakát elkészítése
	Tanári instrukciók	Előzetes feladatként adjuk: „Hozz egy képet, hozz egy érvet” a kiállítás témájához. A hozott anyagot először kisebb csoportban mutatják meg egymásnak a gyerekek, majd a kiállítás fő szervezője segítségével rendszerezzük a hozott anyagot. Milyen tárgyú tablókat, részeket lehet kialakítani. A hozott anyagot kiállításként / óriásplakátként feldolgozzuk (ragasztás, címadás, érvek felírása stb.).
	Kiemelt készségek, képességek	Rendszerező képesség Szervezőképesség Kreativitás Eszztétikai érzék Együttműködés Kommunikációs készség Gondolkodás Lényegkiemelés
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Csoportmunkában jártas osztályban (Lehetőség nyílik kisebb és nagyobb átfogó feladatok végzésére.)
	Munkaforma	Csoportos
	Módszerek	Projektmunka
	Eszközök	A kiállításhoz kellékek (színes karton, ragasztó, színes filctollak, gyurmaragasztó stb.) TARTALOMFELDOLGOZÁS 3. (4. gyűjtemény)

2. GYÚJTEMÉNY**TARTALOMFELDOLGOZÁS 1.****Kérdőív és segédlet az „A” projekthez****A kérdőív**

1. Véleményed szerint az alábbiak közül mi kell ahhoz, hogy valaki boldog embernek érezhesse magát? Legfeljebb 3 tényezőt választhatsz!
Karikázd be az általad legfontosabbnak tartott összetevőket!
 - a) pénz
 - b) család
 - c) barátok
 - d) jó munka
 - e) egészség
 - f) siker
 - g) szórakozás

2. Kell-e dolgozni ahhoz, hogy valaki boldog legyen? Válaszd ki azt az állítást, amelyet leginkább igaznak gondolsz!
 - a) Egyáltalán nem kell.
 - b) Kell, mert pénzt lehet keresni vele.
 - c) Kell, mert a munka értelmessé, szebbé teszi az ember életét.

3. Mit vársz eljövendő munkádtól? Karikázd be az általad legfontosabbnak tartott szempontokat! Legfeljebb 3 tényezőt választhatsz!
 - a) Jól megéld belőle.
 - b) Mások számára hasznos legyen.
 - c) Másokkal együtt dolgozhass.
 - d) Valami jót, újat alkothass vele.
 - e) Ne legyen fárasztó, unalmas.
 - f) Élvezhesd.
 - g) Nem vársz semmit.
 - h) Érdekes, változatos legyen.
 - i) Egyéb:

4. Válaszd ki az alábbi állítások közül azt, amelyikkel leginkább egyetértesz! (Karikázd be az állítás betűjelét! Kettőt is választhatsz!)
- a) Felesleges még a jövőnkkel foglalkozni.
 - b) Már most el kell kezdeni a jövőt tervezni.
 - c) Csak a tudatosan felépített jövő lehet sikeres.
 - d) A szerencsének, véletlennek sokkal nagyobb szerepe van, mint a tervezésnek.
 - e) Rajtunk is múlik, hogy milyen jövőnk lesz.

Segédlet a feldolgozáshoz

Feldolgozott kérdőívek száma:

1. Véleményed szerint az alábbiak közül mi kell ahhoz, hogy valaki boldog embernek érezhesse magát?

Karikázd be az általad legfontosabbnak tartott összetevőket!

- a) pénz
- b) család
- c) barátok
- d) jó munka
- e) egészség
- f) siker
- g) szórakozás

Szempont	Választások száma	A legfontosabb három szempont
pénz		
család		
barátok		
jó munka		
egészség		
siker		
szórakozás		

2. Kell-e dolgozni ahhoz, hogy valaki boldog legyen? Válaszd ki azt az állítást, amelyet leginkább igaznak gondolsz!

- a) Egyáltalán nem kell.
- b) Kell, mert pénzt lehet keresni vele.
- c) Kell, mert a munka értelmessé, szebbé teszi az ember életét.

Állítás	Választások száma	Megkérdezettek véleménye
Egyáltalán nem kell.		
Kell, mert pénzt lehet keresni vele.		
Kell, mert a munka értelmessé, szebbé teszi az ember életét.		

3. Mit vársz eljövendő munkádtól? Karikázd be az általad legfontosabbnak tartott szempontokat! Legfeljebb 3 tényezőt választhatsz!

- a) Jól megélj belőle.
- b) Mások számára hasznos legyen.
- c) Másokkal együtt dolgozhass.
- d) Valami jót, újat alkothass vele.
- e) Ne legyen fárasztó, unalmas.
- f) Élvezhesd.
- g) Nem vársz semmit.
- h) Érdekes, változatos legyen.
- i) Egyéb:

Szempont	Választások száma	A legfontosabb három szempont
Jól megélj belőle.		
Mások számára hasznos legyen.		
Másokkal együtt dolgozhass.		
Valami jót, újat alkothass vele.		
Ne legyen fárasztó, unalmas.		
Élvezhesd.		
Nem vársz semmit.		
Érdekes, változatos legyen.		
Egyéb:		

4. Válaszd ki az alábbi állítások közül azt, amelyikkel leginkább egyetértesz! (Karikázd be az állítás betűjelét! Kettőt is választhatsz!)

- a) Felesleges még a jövőnkkel foglalkozni.
- a) Már most el kell kezdeni a jövőnket tervezni.
- b) Csak a tudatosan felépített jövő lehet sikeres.
- c) A szerencsének, véletlennek sokkal nagyobb szerepe van, mint a tervezésnek.
- d) Rajtunk is múlik, hogy milyen jövőnk lesz.

Szempont	Választások száma	A legfontosabb szempontok
Már most el kell kezdeni a jövőnket tervezni.		
Csak a tudatosan felépített jövő lehet sikeres.		
A szerencsének, véletlennek sokkal nagyobb szerepe van, mint a tervezésnek.		
Rajtunk is múlik, hogy milyen jövőnk lesz.		

3. GYŰJTEMÉNY

TARTALOMFELDOLGOZÁS 2.

Kérdések a csoportok megbeszéléséhez

1. Mi kell ahhoz, hogy valaki boldog embernek érezhesse magát? Soroljatok fel több tényezőt is!
2. Kell-e dolgozni ahhoz, hogy valaki boldog legyen? Gyűjtsetek érveket, példákat az állításotok alátámasztására!
3. Mít vársz eljövendő munkádtól? Az alábbiakat egészítsétek ki, és határozzátok meg a három legfontosabb szempontot!

Jól megélt belőle.

Mások számára hasznos legyen.

Másokkal együtt dolgozhass.

Valami jót, újat alkothass vele.

Ne legyen fárasztó, unalmas.

Élvezhesd.

Nem vársz semmit.

Érdekes, változatos legyen.

Egyéb:

4. Kell-e a jövőnkkel foglalkozni, tervezni, készülni? Ha kell miért, ha nem miért?

4. GYŰJTEMÉNY

TARTALOMFELDOLGOZÁS 3.

„A MUNKA TETTE AZ EMBERT EMBERRÉ.”

Például az alábbi címek megvalósításához alakulhatnak csoportok (természetesen e felsorolás további ötletekkel, megközelítésekkel gazdagodhat):

- Nagy alkotások.
- Nagy ötletek.
- Technikai csodák.
- Művészeti csodák.
- Egyszerűen zseniális.
- Sziszüphosz munkái.
- Küzdelem a természettel.
- Küzdelem saját természetünkkel.

ÖSSZEGZÉS

A	Tevékenység	Csoportvezetői beszámolók: a kitűzött feladat teljesítéséről, illetve a csoporttagok munkájának értékeléséről (Az információfeldolgozásról)
	Tanári instrukciók	A kérdőívek tanulságának megfogalmazását kérjük a gyerekektől, illetve kérjük fel a csoportvezetőket, hogy a csoport munkájáról is mondjanak véleményt!
	Kiemelt készségek, képességek	Rendszerezés Értékelési készség (analízis, objektivitás)
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Értékelésben jártas gyerekekkel saját értékelést végeztessünk, járatlanoknak adjunk szempontokat!
	Munkaforma	Frontális, egyéni
	Módszerek	Szóbeli beszámoló, megbeszélés, vita
	Eszközök	ÖSSZEGZÉS A-C

B	Tevékenység	Csoportvezetői beszámoló: a kitűzött feladat teljesítéséről, a csoport álláspontjáról, illetve a csoporttagok munkájának értékeléséről (Az emberi boldogságról, boldogulásról).
	Tanári instrukciók	A csoportnak adott kérdések megválaszolását, a kialakított álláspont ismertetését kérjük a gyerekektől, illetve kérjük fel a csoportvezetőket, hogy a csoport munkájáról is mondjanak véleményt!
	Kiemelt készségek, képességek	Rendszerezés Értékelési készség (analízis, objektivitás)
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Előre megadott szempontok szerint, vagy önállóan végezhetik az értékelést
	Munkaforma	Frontális, egyéni
	Módszerek	Szóbeli beszámoló, megbeszélés, vita
	Eszközök	ÖSSZEGZÉS A-C
C	Tevékenység	Csoportvezetők beszámolója a végzett munkáról és a csoport munkájának értékeléséről
	Tanári instrukciók	Számoltassuk be a kiállítás tablóihoz kialakított csoportok vezetőit a végzett munkáról és a csoport munkájának értékeléséről!
	Kiemelt készségek, képességek	Rendszerezés Értékelési készség (analízis, objektivitás)
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Értékelésben jártas gyerekekkel saját értékelést végeztessünk, járatlanoknak adjunk szempontokat!
	Munkaforma	Frontális, egyéni
	Módszerek	Szóbeli beszámoló, megbeszélés, vita
	Eszközök	ÖSSZEGZÉS A-C

MEGADOTT SZEMPONTOK SZERINTI ÉRTÉKELÉS

A kitűzött cél.

A belső munkamegosztás.

A feladatok teljesítése.

A siker vagy a kudarc oka.

Kiemelkedő teljesítmények.

SIKERES EMBEREK - FOGLALKOZÁSI SIKEREK

MODULLEÍRÁS

A modul célja	A siker és a pályaut összefüggésének megvilágításán, elemzésén keresztül a pályaismeret megalapozása. A kapcsolódó fogalmak konkrét életutakban történő felismerése, megértése.
Időkeret	2 óra
Ajánlott korosztály	7. évfolyam (13–14 évesek)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	Megelőző modul: <i>Kérdőíves felmérés és ennek értékelése az emberi boldogulásról, munkáról</i> Követő modul: <i>Mit tud egy ..., milyen a jó ..., mit csinál a ...?</i>
Modulkapcsolódási pontok	NAT Életvitel és gyakorlati ismeretek Témakör: pályaaorientáció Magyar nyelv és irodalom (interjúkészítés, életpályák, életutak) Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek (életpályák, életutak) Háztartástan, Technika (technikatörténet: jelentős magyar és külföldi feltalálók) Könyvtárhasználat (dokumentumismeret) Vizuális kultúra (alkotás, alkotók) Ember és természet (kutatók) Emberismeret (pszichikus működésünk, személyiségünk, gondolkodás, kommunikáció, tanulás, az emberi szellem, mozgatóink, az egyes ember fejlődése)
A képességfejlesztés fókuszai	Stratégiaalkotás: gyűjtés, rendszerezés meghatározott szempontok szerint, munkatervezés Stratégiamegvalósítás: tervvégrehajtás (feladatok, felelősök, határidők) Információkezelés: kíváncsiság, kérdésfeltevés, információgyűjtés, rendszerezés, megjelenítés Kooperáció: csoportmunkában együttműködés, alkalmazkodás egymáshoz, a kitűzött célokhoz, az eltérő egyéni szükségletekhez Gondolkodás: a gyűjtött adatokból következtetések levonása

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A téma három modulra tagolódik:

1. *Sikeres emberek – foglalkozási sikerek*
2. *Mit tud egy ..., milyen a jó ..., mit csinál a ...?* (foglalkozások gyűjtése, megismerése, a kapcsolódó fogalmak tisztázásával együtt)
3. *Változások – fordulópontok* (olyan külső, belső kényszerek, ösztönzők megismerése, amelyek változásra, változtatásra készítetnek)

A *Sikeres emberek – foglalkozási sikerek* modul megszervezése, lebonyolítása több változatban is elképzelhető, attól függően, hogy milyen lehetőségek állnak az osztály, illetve az iskola előtt.

„A” A szülői, ismerősi körből, a településen könnyen elérhető „hírességek” meghívása.

„B” Kisebbségi településen, könnyű megközelíthetőség esetén akár egy műhely, üzemlátogatás is megszervezhető.

„C” Ha szerencsés adottságú a település, akkor a gyerekek maguk kereshetnek fel „hírességeket”,

és készíthetnek riportot. Ez utóbbi esetében nem kell a hírességet, sikert országos méretekben értelmezni. Nagy előnye, hogy a hétköznapiabb sikerekből is lehet példát meríteni.

Az interjú megszervezésekor a következő szempontokra figyeljünk:

Az interjú alanya a gyerekek szempontjából legyen érdekes, vonzó foglalkozású, jó beszédkészséggel rendelkező ember (a szülők közül is választhatunk).

Az osztályba történő meghívás esetén:

- legalább két személyt hívjunk,
- ha lehet, eltérő neműek legyenek,
- alkalmazott, illetve vállalkozói helyzetben lévők is legyenek,
- lehet fogyatékkal élő is.

Mindhárom változat (A, B, C) rengeteg differenciálási lehetőséget rejt magában:

- kérdezőbiztosok kijelölése (felelősség, kreativitás, önállóság, szereplési lehetőség),
- felkérés bemutatásra (rendszerzés, szereplés, írás, előadás),
- a mai technikai feltételek mellett filmes, képes feldolgozás is lehetséges.

A legegyszerűbb és iskolásabb megoldás – a D variáció – a tantárgyakban megismert hírességek bemutatása. A gyerekek kedvenc tantárgyukhoz kapcsolódóan vállalják egy-egy tantárgy hírességének pályaközponitú bemutatását. Ennek a megoldásnak az lehet a többlete, hogy új szempontból közelítünk az életút vizsgálatához.

A téma lezárását emlékezetessé teheti a feldolgozott anyagok nyilvánosságra hozatala: beszámolók, bemutatók – meg személyesítéssel –, faliújság, iskolai újság cikke stb.

Szintén a téma zárását jelentheti, hogy egy-egy gyereket az osztályból arra biztatunk, álmodják meg jövőjüket, és mutassák be magukat mint híres embereket. (Természetesen a legfontosabb feltétel, hogy legyen ilyen kiemelkedő képességű, hobbijú, tevékenységű diákunk.)

TÁMOGATÓ RENDSZER

Internetes oldalak:

www.kepezdmagad.hu

www.npk.hu

www.sulinet.hu/pantheon, illetve ezen belül keresendő: ált. isk./nagy menő, illetve szakképzés/szakmák

GALAMBOS KATALIN: *Pályorientáció. 3. Milyen vagyok?* Munkafüzet. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2002.

MODULVÁZLAT

Ráhangelódás

<p>A Tevékenység (15 perc)</p> <p>Tanári instrukciók</p>	<p>„Írj egy kérdést, amivel megismerheted vendégünket!” Kérdések gyűjtése a vendégek fogadásához</p> <p>Előzetesen válasszunk egy-két olyan hírességet településünkön, akik alkalmasak arra, hogy a gyerekek életpályájukon keresztül megértsék, megismerjék a sikerhez vezető út „hétköznapiságát”, ugyanakkor a fontos emberi feltételeit is! Vezessük be a feladatot: sikeres életúttal rendelkező embereket hívunk az osztályba, akiket szeretnénk megismerni. Mindenkinek osszunk ki egy-egy öntapadós cédulát! Jelöljük ki a gyűjtés helyét (tábla), és a kérdések rendszerezőit! Szükség esetén „provokáljunk ki” az osztálytól további kérdéseket! A vendégek fogadására bízunk meg házigazdákat! (Beszéljük meg, mit várunk tőlük: fogadás a iskola kapujában, bemutatás, kérdések feltevése, beszélgetés vezetése, üdítő...)</p>
<p>Kiemelt készségek, képességek</p> <p>Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei</p> <p>Munkaforma</p> <p>Módszerek</p> <p>Eszközök</p>	<p>Kíváncsiság Kreativitás</p> <p>Kiválaszthatunk kérdésgyűjtőket, akik később riporternek lehetnek.</p> <p>Frontális, egyéni</p> <p>Kérdésgyűjtés</p> <p>Diákonként egy öntapadós cédula RÁHANGOLÓDÁS 1. (1. gyűjtemény)</p>
<p>B Tevékenység (20 perc)</p> <p>Tanári instrukciók</p>	<p>Kérdések gyűjtése a sikeres életúttal rendelkező személyek látogatásának előkészítéséhez „Mit fogtok kérdezni?” „Mit célszerű kérdezni?”</p> <p>Vezessük be a feladatot: sikeres életúttal rendelkező embereket látogatunk meg az osztállyal településünkön, akiket szeretnénk megismerni. Nevezzük meg a kiválasztott személyeket! Készüljünk a látogatásra: Mit fogunk kérdezni, mit szeretnénk megtudni tőlük? Hozzunk létre csoportokat kérdések gyűjtésére, majd vezessük a beszámolót, beszélgetést, jelöljük ki a kérdések rögzítőit!</p>
<p>Kiemelt készségek, képességek</p> <p>Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei</p> <p>Munkaforma</p> <p>Módszerek</p> <p>Eszközök</p>	<p>Tervezés Kíváncsiság Kreativitás</p> <p>Érdeklődés szerinti vagy vegyes csoportok bármely osztályban; Kérdezők, házigazdák jelölhetőek ki</p> <p>Csoportos, egyéni, frontális</p> <p>Kérdésgyűjtés, egyéni beszámoló</p> <p>Papír a csoportoknak RÁHANGOLÓDÁS 1.</p>

C	Tevékenység (15 perc)	„A mi sikeremberünk” „Kit szeretnénk a többieknek bemutatni?” Kis csoportban felkészülés egy látogatásra a településen, majd a bemutatóra
	Tanári instrukciók	Adjunk előzetes feladatot a gyerekeknek: „Gondolkozzatok, kit ismertek a településünkön, akit szeretnétek a többieknek bemutatni. 2-3 fő mutathat be egyvalakit.” Az előzetes egyeztetés után az órán a gyerekek (2-3 fő) ajánlatait rendezzük, jóváhagyjuk. Támogassuk a felkészülést!
	Kiemelt készségek, képessegek	Tervezés Együttműködés
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Helyi kapcsolatokra, ismeretekre épülő differenciálás, illetve baráti szálakra épülő 2-3 fős csoportok
	Munkaforma	Csoportos, frontális
	Módszerek	Tanári irányítással végzett kérdésgyűjtés, megbeszélés
	Eszközök	RÁHANGOLÓDÁS 1.
D	Tevékenység (20 perc)	Ötletgyűjtés: sikeres életutak tantárgyaikban „Kit ismertünk meg, kit ismerjünk meg iskolai tanulóinkban?”
	Tanári instrukciók	Vezessük be a feladatot: sikeres életúttal rendelkező tudósokat, művészeket ismertünk meg több tantárgy keretében is. Kik ezek a személyek? Kikkel foglalkozunk az osztályfőnöki órán? Feladat: ötletgyűjtés. Hozzunk létre kisebb csoportokat, és irányítsuk a gyerekek ajánlatainak egyeztetését! Ki kit mutatna be? Vállalások, felelősök rögzítése, szükség esetén a vállalások „terelése”.
	Kiemelt készségek, képessegek	Ötletadás Emlékezet
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Kisebb csoportokban gyűjtés Érdeklődés alapján bemutatás vállalása
	Munkaforma	Csoportos, frontális
	Módszerek	Ötletgyűjtés, megbeszélés
	Eszközök	Papír a csoportoknak

1. GYŰJTEMÉNY

RÁHANGOLÓDÁS 1.

Felkészülés az interjúra (szempontok a beszélgetésekhez, találkozókhöz), kérdések összeállítása:

1. Személyes adatok: név, foglalkozás, tevékenység
2. Sikeresnek tartja-e magát?
3. Mit jelent számára a siker?
4. Mi kellett az eléréséhez? Mit tanult, végzett, csinált, gyakorolt, tapasztalt?
5. Mi segítette a sikerhez?
 - Saját akarata, tevékenysége, tulajdonsága
 - A család segítsége
 - Az iskola
 - Egyéb
6. Milyen nehézségei voltak? Hogyan küzdötte le őket?
7. Melyek az életútjának főbb állomásai?
8. Milyen fordulópontok voltak? Mi készítette változtatásra (külső, belső tényezők)?
9. Mit tanácsolna egy pályakezdőnek? Egy diáknak?

Kapcsolódó internetes helyek: www.sulinet.hu/panteon, www.sulinet.hu lapon az ált isk/
nagymenő

Tartalomföldolgozás

A	Tevékenység (60 perc)	Vendégek az osztályban Beszélgetés a meghívott, sikeres életúttal rendelkező személyekkel
	Tanári instrukciók	A Ráhangolódás során gyűjtött kérdésekkel, illetve a kijelölt / megválasztott gyerekekkel készítsük elő a vendégek fogadását. A beszélgetést a kitűzött célnak megfelelő irányban kell tartanunk, szükség esetén támogassuk.
	Kiemelt készségek, képessegek	Kíváncsiság Információgyűjtés
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	A korábbi kérdésgyűjtők mint riporterek (vagy házigazdának kijelölt diákok) A többiek spontán kérdezhetnek
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Beszélgetés
	Eszközök	A Ráhangolódáskor gyűjtött kérdések
B	Tevékenység (60 perc)	Közös látogatás az iskola településén található műhelyben / üzemben / otthonban, ahol megismerkedhetünk egy sikeres emberrel és a munkájával
	Tanári instrukciók	A Ráhangolódás során gyűjtött kérdésekkel, illetve a kijelölt / megválasztott gyerekekkel készítsük elő látogatást. A beszélgetést a kitűzött célnak megfelelő irányban kell tartanunk, szükség esetén támogassuk.
	Kiemelt készségek, képessegek	Kíváncsiság Információgyűjtés, -kezelés megfigyelési szempontok szerint
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	A korábban gyűjtött kérdések gazdái a kérdezők
	Munkaforma	Csoportos
	Módszerek	Riport
	Eszközök	A Ráhangolódáskor gyűjtött kérdések

C	Tevékenység (45 perc)	„A mi sikeremberünk” Kis csoportos, önálló látogatás, riport készítése, felkészülés a beszámolóra
	Tanári instrukciók	Szervezzük, támogassuk a ráhangolódás során egyeztetett kiscsoportos látogatást! Hívjuk fel a figyelmet, hogy a látogatás után a gyerekek beszámolnak a szerzett tapasztalatokról, bemutatják „sikeremberüket”. A bemutatás sokféle formája ajánlható (riport, újságcikk, beszélgetés szereposztással).
	Kiemelt készségek, képességek	Tervezés Kommunikációs készség
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Helyi kapcsolatokra, ismeretekre épülő differenciálás, illetve baráti szálakra épülő 2-3 fős csoportok
	Munkaforma	Csoportos
	Módszerek	Információgyűjtés
	Eszközök	A csoportok által meghatározott
D	Tevékenység (45 perc)	Sikeres életutak tantárgyainkban. Életutak bemutatása otthoni, könyvtári, internetes felkészülés alapján
	Tanári instrukciók	A ráhangolódás során egyeztetett vállalások alapján egyének, illetve kisebb csoportok híres embereket mutatnak be valamilyen általunk meghatározott sorrendben (tudományágak, korszak, tantárgy stb.). Az óra előtt ellenőrizzük a felkészülést, és biztosítsuk a szükséges eszközöket! Ha sok a bemutatandó személy, akkor választhatjuk a forgószínpadszerű bemutatást. A bemutatók a csoportok között vándorolnak.
	Kiemelt készségek, képességek	Előadókészség Rendszerezett ismeretátadás
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Érdeklődési kör, egyéni kíváncsiság alapján lehet szabadon bemutatni egy-egy hírességet.
	Munkaforma	Egyéni, csoportos, frontális (kombinált)
	Módszerek	Bemutató
	Eszközök	A bemutatásokhoz igazodó, illetve a háttérben: www.sulinet.hu/pantheon , könyvtár

ÖSSZEGZÉS

A	Tevékenység (15 perc)	Játék: „Híres ember vagyok” Önbemutató, hogyan lettem híres, sikeres, miben értem el kiemelkedő eredményeket...
	Tanári instrukciók	Megfelelően kreatív és arra alkalmas gyerekeket kérjünk fel, hogy mutassák be magukat mint felnőtt, híres embereket! Kérjük meg, hogy találják ki magukat, életpályájukat, és mutatkozzanak be az osztálynak!
	Kiemelt készségek, képességek	Fantázia Kreativitás Előadókészség
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Egy-két „lehetséges híres” gyerek (hobbija van, ügyes valamilyen, sportol stb.)
	Munkaforma	Frontális, egyéni
	Módszerek	Bemutatkozás
	Eszközök	Szükség szerint
B	Tevékenység (10 perc)	„Mit láttunk, hallottunk?” Beszámoló a meglátogatott hírességről (újságcikk, faliújságcikk)
	Tanári instrukciók	Már a látogatás alkalmával megbízhatunk gyerekeket, hogy készüljenek a bemutatásra (cikkírás, faliújság készítése stb.). Az óra előtt egyeztessünk, elkészültek-e a produkciók, segítsük a bemutatást (technikai feltételek). Vezessük a bemutatást, és vonjuk be a gyerekeket, a hallgatóságot az értékelésbe (szóbeli, taps, dobolás stb. módon).
	Kiemelt készségek, képességek	Rendszerező készség Íráskészség
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	A megbízott gyerekek kiválasztásával differenciálhatunk (írás-készség, egyéni hang).
	Munkaforma	Egyéni, frontális
	Módszerek	Írásmű (stb.) bemutatása
	Eszközök	–

C	Tevékenység (30 perc)	„A mi sikeremberünk” Kiscsoportok beszámolója a látogatásról (a választható műfajok: „élő” riport, megszemélyesítés, filmfelvétel, képek, tárgyak, szöveg, cikk)
	Tanári instrukciók	Az óra előtt egyeztessünk a gyerekekkel az elkészült bemutatóról, a sorrendről és a szükséges eszközökről!
	Kiemelt készségek, képességek	Rendszerező készség Íráskészség
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Korábbi párosok, kiscsoportok
	Munkaforma	Egyéni, kiscsoportos, frontális
	Módszerek	Bemutatók
	Eszközök	Szükség szerint

MIT TUD EGY ..., MILYEN A JÓ ...,
MIT CSINÁL A ...?

MODULLEÍRÁS

A modul célja	Foglalkozások megismerése, gyűjtése és meghatározott szempontok szerinti rendszerezése a gyerekek tágabb környezetében. A kapcsolódó fogalmak konkrét életutakban történő megismerése, megértése.
Időkeret	3 óra
Ajánlott korosztály	7. évfolyam (13–14 évesek)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	Megelőző modul: <i>Sikeres emberek – foglalkozási sikerek</i> Követő modul: <i>Változások – fordulópontok</i>
Modulkapcsolódási pontok	NAT Életvitel és gyakorlati ismeretek: Témakör: pályaorientáció Magyar nyelv és irodalom (interjúkészítés, életpályák, életutak) Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek (életpályák, életutak) Háztartástan, Technika (technikatörténet: jelentős magyar és külföldi feltalálók) Könyvtárhasználat (dokumentumismeret) Vizuális kultúra (alkotás, alkotók) Ember és természet (kutatók) Emberismeret (pszichikus működésünk, személyiségünk, a gondolkodás, a kommunikáció, a tanulás, az emberi szellem, mozgatóink, az egyes ember fejlődése)
A képességfejlesztés fókuszai	Stratégiaalkotás: gyűjtés, rendszerezés meghatározott szempontok szerint, munkatervezés Stratégiamegvalósítás: tervvégrehajtás (feladatok, felelősök, határidők) Információkezelés: kíváncsiság, kérdésfeltevés, információgyűjtés, rendszerezés, megjelenítés Kooperáció: csoportmunkában együttműködés, alkalmazkodás egymáshoz, a kitűzött célokhoz, az eltérő egyéni szükségletekhez Gondolkodás: a gyűjtött adatokból következtetések levonása Szerep- és pozíciómeghatározás: a diáklét, a felnőtt szerep és a munkaszerep megkülönböztetése, a hierarchia, a függetlenség Önismeret: a szakmai, emberi képességek megismerése, megnevezése, az önfejlesztési célok, a saját felelősség megfogalmazása

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A téma három modulra tagolódik:

1. *Sikeres emberek – foglalkozási sikerek*
2. *Mit tud egy ..., milyen a jó ..., mit csinál a ...?* (foglalkozások gyűjtése, megismerése, a kapcsolódó fogalmak tisztázásával együtt)
3. *Változások – fordulópontok* (olyan külső, belső kényszerek, ösztönzők megismerése, amelyek változásra, változtatásra készítetnek)

A második modul, a *Mit tud egy ..., milyen a jó ..., mit csinál a ...?* a *Sikeres emberek, foglalkozási sikerek* c. modult követi, és lényegét tekintve foglalkozásokra irányuló gyűjtőmunka. Felfogható egy projektnek is, hiszen a részmunkák eredménye közkinccsé válik.

A ráhangolódáshoz hivatkozhatunk a megismert sikeres emberek foglalkozására, illetve feladatlappal segíthetjük a kapcsolódó fogalmak tisztázását.

A gyűjtőmunka megszervezése tanári irányítással történjen (ki milyen személyt, foglalkozást mutat be)! A gyűjtés módjának meghatározása alapvetően függ az osztály felkészültségétől, a technikai feltételektől, az osztályfőnök tájékozottságától. A gyűjtés szempontjainak egyeztetése osztályszinten közösen történik, majd a gyűjtés egyéni munkával végezhető. Célszerű a gyűjtést oly módon csoportosítani, ahogy majd az önismereti részben a képességek és foglalkozások összefüggését vizsgálni fogjuk:

- térbeli gondolkodást,
- számolási készséget,
- nyelvi kifejezőkészséget,
- kezűgyességet,
- fizikai teherbírást,
- kapcsolatteremtő készséget

igénylő foglalkozások.

A csoportok alakításánál a meglévő érdeklődésre építhetünk, a közös munka ennek finomítását, bővítését fogja szolgálni.

A diákok a gyűjtőmunka eredményeit kisebb csoportokban dolgozva közkinccsé teszik (tabló / faliújság). A tablóra történő feldolgozáskor figyeljünk a fenti képesség szempontú csoportosításra (térbeli gondolkodás, számolási készség, nyelvi kifejezőkészség stb.). A lehetőségektől függően fotók készítésével, illetve foglalkozásokat ábrázoló képek gyűjtésével színesíthetjük a kiállítást. A modult a végzett feladatok értékelésével zárjuk.

TÁMOGATÓ RENDSZER

Internetes oldalak:

www.kepezdmagad.hu

www.npk.hu

www.sulinet.hu/pantheon, illetve e webhelyen ált. isk/nagymenő, illetve szakképzés/szak-mák

GALAMBOS KATALIN: *Pályorientáció. 3. Milyen vagyok?* Munkafüzet. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2002.

MODULVÁZLAT

Ráhangelódás

A	<p>Tevékenység (15 perc)</p> <p>Tanári instrukciók</p> <p>Kiemelt készségek, képességek</p> <p>Célcsoport / A differenciálás lehetőségei</p> <p>Munkaforma</p> <p>Módszerek</p> <p>Eszközök</p>	<p>Mi az azonosság, mi a különbség? Pálya, szakma, foglalkozás, beosztás, munkakör, képesítés, végzettség - e fogalmak megbeszélése</p> <p>A pálya, szakma, foglalkozás, beosztás, munkakör, képesítés, végzettség fogalmakat írjuk fel annyi papírra, ahány csoportot létre akarunk hozni (lehet páros munkát is végeztetni)! Adjuk a fogalmakat a csoportoknak (pároknak)! Kérjük meg a diákokat: keressenek példát szüleik, általuk ismert felnőttek adataiból, munkájából! Állapítsák meg, hogy az egyes fogalmak közül melyek tartoznak össze (hasonlóak) és melyek különböznek! A csoportok munkáját beszéljük meg közösen, határozzuk meg, pontosítsuk a fogalmakat! (A tanári segédlet segítségével.)</p> <p>Fogalomértelmezés</p> <p>Csoportban és nyilvánosan jól dolgozó, egymásra figyelő osztályban</p> <p>Páros, csoportos, frontális</p> <p>Fogalomértelmezés, példagyűjtés</p> <p>RÁHANGOLÓDÁS A (3. gyűjtemény)</p>
B	<p>Tevékenység</p> <p>Tanári instrukciók</p> <p>Kiemelt készségek, képességek</p> <p>Célcsoport / A differenciálás lehetőségei</p> <p>Munkaforma</p> <p>Módszerek</p> <p>Eszközök</p>	<p>Feladatlap olvasása, megoldása (a pálya, szakma, foglalkozás, beosztás, munkakör, képesítés, végzettség fogalmának megbeszéléséhez)</p> <p>A pálya, szakma, foglalkozás, beosztás, munkakör, képesítés, végzettség fogalmak tisztázásához másoljuk le megfelelő példányban a feladatlapot. Osszuk ki a feladatlapot pároknak, egyéneknek, és kérjük meg a megoldásra a gyerekeket! 5 perc elteltével egyeztessük az eredményeket!</p> <p>Fogalomértelmezés</p> <p>Bármely olyan osztályban végezhető, ahol egyéni, páros munkára alkalmasak a diákok</p> <p>Egyéni, páros, frontális</p> <p>Feladatlap megoldása</p> <p>RÁHANGOLÓDÁS B és megoldás (1. gyűjtemény)</p>

C	Tevékenység (15 perc)	Mit csinál a (gyermekorvos)? Kérdőív (feladatlap) bemutatása és tanári vezetéssel való közös kitöltése a táblán. Önálló otthoni gyűjtőmunka előkészítése
	Tanári instrukciók	A gyerekek által ismert foglalkozások közül próbáljuk meg közösen jellemezni a feladatlap segítségével a gyermekorvos munkáját!
	Kiemelt készségek, képességek	Rendszerező készség Értelmező készség Kommunikációs készség
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Bármely osztályban végezhető. Az otthonra adott munkával differenciálhatunk (érdeklődés, családi háttér stb.).
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Feladatmeghatározás, egyeztetés
	Eszközök	RÁHANGOLÓDÁS C1, RÁHANGOLÓDÁS C2 (4. gyűjtemény)

1. GYŰJTEMÉNY

RÁHANGOLÓDÁS B

A meghatározások elolvasása után állapítsd / állapítsátok meg, hogy Kelényi Gyula életrajzrészletében melyik fogalmat ismered fel!

(Milyen szakmája van? Milyen végzettsége van? Milyen munkakört töltött be? Mi volt és mi ma a foglalkozása? Stb.)

Pálya: a társadalmi munkamegosztásban, a nemzetgazdaság egy ágában az elvégzendő feladatok közül körülhatárolt, tartósan, ismétlődően végzett tevékenység. Az egyes ember szempontjából akár egy életen át is gyakorolható (tanári pálya, orvosi pálya stb.) foglalkozás, hivatás.

Szakma: a munka világában egy meghatározott feladatcsoport elvégzéséhez szükséges szaktudás (általában szakmunkásvizsga bizonyítja). Sajátos berendezések, szerszámok, nyersanyagok felhasználásával végzik (pl.: kőműves, cukrász,, kozmetikus). A szakképzés feladata a szakmák végzésére való felkészítés.

Foglalkozás: megélhetést nyújtó rendszeres tevékenység, munka. Szakma, mesterség.

Munkakör: munkaviszonnyal kapcsolatos feladatkör, hatáskör. Hivatali beosztás. Egy meghatározott cégnél, vállalatnál, intézménynél adott, kijelölt feladatokhoz rendelt tevékenységek sora, amelyet általában egy ember lát el.

Az elvégzendő munka azonosításához szükséges információ. Beletartozik a munkakör elnevezése, helye, a közvetlen felettes, a munkaköri és a fizetési státus.

Beosztás: vállalati, intézményi feladatok rendszerében betöltött szerep, amely már vezetés, irányítás és alárendeltség szempontjából is meghatározott. Munkakör, feladatkör értelemben is használják.

Képesítés: hivatalos elismerése egy szaktudásnak. Megszerzett ismeretek és vizsga alapján valamely szakma, foglalkozás végzésére való jogosultság.

Végzettség: általában az iskolarendszerben szerzett, annak valamelyik szintjének befejezését kifejező, bizonyítvánnyal elismert tudás (általános iskolai, gimnáziumi érettségi, egyetem stb.). Eredményesen befejezett iskolai, szakmai tanulmányok igazolt eredménye.

Kelényi Gyula

Kevesen tudják, hogy a híres-neves „Szamos marcipán” cégvezetője, Kelényi Gyula, nagyon távolról közelített a cukrász mesterséghez. Egyetemi végzettséget a Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karán szerzett, ahol mérnöki diplomát kapott. Tervező mérnökként helyezkedett el a Csepeli Autógyárban, majd egy kis pályamódosítással egy belkereskedelmi szállító vállalatnál a forgalomirányításban műszakvezetőként dolgozott. A cukrászműhellyel rendelkező apósa javasolta: lépjen be a családi vállalkozásba. Amikor az após szívinfarktust kapott, Kelényi mérnöki szaktudását felhasználva gépesítette a marcipánmassza készítését. 1980-ban cukrász szak- és mestervizsgát tett, és átvette a céget. Mára egy kétszáz főt foglalkoztató gyár vezetője, amelyik évente 2 milliárd Ft-os forgalmat bonyolít le.

2. GYŰJTEMÉNY

RÁHANGOLÓDÁS C1

Tanulói segédlet: Ismerj meg és ismertess meg egy foglalkozást! (úrlap 1)

<i>Foglalkozás megnevezése</i>	
Mit csinál a ...?	
Mit tud a ...?	
Milyen a jó ...?	
A foglalkozás végzését megkönnyítő tulajdonságok:	
Miért érdekes a foglalkozás?	

3. GYŰJTEMÉNY

RÁHANGOLÓDÁS A

A pálya, szakma, foglalkozás, beosztás, munkakör, képesítés, végzettség fogalmak megbeszéléséhez

Pálya: a társadalmi munkamegosztásban, a nemzetgazdaság egy ágában az elvégzendő feladatok közül körülhatárolt, tartósan, ismétlődően végzett tevékenység. Az egyes ember szempontjából akár egy életen át is gyakorolható (tanári pálya, orvosi pálya stb.) foglalkozás, hivatás.

Szakma: a munka világában egy meghatározott feladatcsoport elvégzéséhez szükséges szaktudás (általában szakmunkásvizsga bizonyítja). Sajátos berendezések, szerszámok, nyersanyagok felhasználásával végzik (pl.: kőműves, cukrász, kozmetikus). A szakképzés feladata a szakmák végzésére való felkészítés.

Foglalkozás: megélhetést nyújtó rendszeres tevékenység, munka. Szakma, mesterség.

Munkakör: munkaviszonnal kapcsolatos feladatkör, hatáskör. Hivatali beosztás. Egy meghatározott cégnél, vállalatnál, intézménynél adott, kijelölt feladatokhoz rendelt tevékenységek sora, amelyet általában egy ember lát el.

Az elvégzendő munka azonosításához szükséges információ. Beletartozik a munkakör elnevezése, helye, a közvetlen felettes, a munkaköri és a fizetési státus.

Beosztás: vállalati, intézményi feladatok rendszerében betöltött szerep, amely már vezetés, irányítás és alárendeltség szempontjából is meghatározott. Munkakör, feladatkör értelemben is használják.

Képesítés: hivatalos elismerése egy szaktudásnak. Megszerzett ismeretek és vizsga alapján valamely szakma, foglalkozás végzésére való jogosultság.

Végzettség: általában az iskolarendszerben szerzett, annak valamelyik szintjének befejezését kifejező, bizonyítvánnyal elismert tudás (általános iskolai, gimnáziumi érettségi, egyetem stb.). Eredményesen befejezett iskolai, szakmai tanulmányok igazolt eredménye.

MEGOLDÁS

RÁHANGOLÓDÁS B

Kelényi Gyula

Kevesen tudják, hogy a híres neves Szamos marcipán cégvezetője (beosztás és munkakör is) Kelényi Gyula, nagyon távolról közelített a cukrász mesterséghez (szakma). Egyetemi végzettséget a Budapesti Műszak Egyetem gépészmérnöki szakán szerzett, ahol mérnöki diplomát (végzettség) kapott. Tervező mérnökként (foglalkozás) helyezkedett el a Csepeli Autógyárban, majd egy kis pályamódosítással egy belkereskedelmi szállító vállalatnál a forgalomirányításban (munkakör) műszakvezetőként (beosztás) dolgozott. A cukrászműhellyel rendelkező apósa javasolta: lépjen be a családi vállalkozásba. Amikor az após szívinfarktust kapott, Kelényi mérnöki szaktudását felhasználva gépesítette a marcipánmassza készítését. 1980-ban cukrász szak- és mestervizsgát (cukrász szakma kezdete) tett, és átvette a céget. Mára egy kétszáz főt foglalkoztató gyár vezetője (munkakör), amelyik évente 2 milliárd Ft-os forgalmat bonyolít le.

4. GYŰJTEMÉNY

RÁHANGOLÓDÁS C2

Tanári segédlet

Milyen a jó gyermekorvos?

Általános emberi tulajdonságok, szakmai képességek, adottságok:

Jó megfigyelő

Alapos

Rendszeres

Gyermekszerető

Kedves

Türelmes

Precíz

Együttműködő

Higgadt

Bíztató

Jó kommunikációs készséggel rendelkezik

Képes a tünetek megfigyelésére, azonosítására

Igényes, továbbképzzi magát

Nyitott az újra

Mit csinál a gyermekorvos?

Megvizsgálja a gyerekeket.

Tanácsot ad.

Segíti a betegségek megelőzését.

Esetleg kórházba utalja a súlyosabb eseteket.

Szükség esetén otthonában látogatja meg a betegeket.

Konzultál más orvossal, tájékozódik.

Eldönti a szükséges gyógyszereket, javaslatot tesz a házi kezelésre.

Mit tud egy gyermekorvos?

Ismeri az emberi test működését, különösen a gyerekeket.

Ismeri a betegségeket és gyógyításukat.

Ismeri a betegségek tüneteit.

Képes felismerni a megvizsgált gyerekeken ezeket, és megállapítani a diagnózist.

Ismeri a betegség és a gyógyulás lefolyását.

Ért a fejlődéslelektanhoz.

TARTALOMFELDOLGOZÁS

A-C	Tevékenység (30 perc)	<p>Ismerjünk meg minél több foglalkozást! Felkészülés a gyűjtőmunkára</p> <p>Tanári instrukciók</p> <p>A ráhangolódás után tűzzük ki a feladatot: Ismerjünk meg minél több foglalkozást! A 30 percet a gyűjtőmunka előkészítésére, tervek-szítésre használjuk fel. Először határozzuk meg, milyen módszerrel gyűjtünk és ismerünk meg foglalkozásokat, és az adott módszer szerinti előkészítést végezzük el a gyerekekkel.</p> <p>A gyűjtőmunka változatai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hagyományos gyűjtőmunka tanári irányítással (könyvtár, Pályatükrök olvasása, egyéni beszélgetések stb. segítségével). • Internetes gyűjtőmunka csoportokba szerveződve. • Filmekre épülő internetes gyűjtőmunka közvetlen tanári irányítással. <p>A választott munkamódnak megfelelő tervezéshez az alábbi feladatokat végezzük el:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Célok kitűzése (gyűjtés és a gyűjtött anyag megjelenítése). • Meghatározott szempontok szerint csoportok létrehozása, feladatok, felelősök meghatározása. • Űrlap kézbeadása. Kész minta bemutatása. • Megállapodások rögzítése. <p>A munka tervezésekor már gondoljunk a foglalkozáscsoportokra (az egyes képességcsoportok alapján válasszunk foglalkozásokat, lásd a Módszertani ajánlásban írottakat)!</p> <p>Csoportos feladatadás esetén hozzuk létre a csoportokat, bízunk meg csoportvezetőt, és kérjük meg a gyerekeket feladatterv, munkamegosztás elkészítésére!</p> <p>A tanári irányítással végzett munka esetén is adjunk minél több személyre szóló feladatot, építsünk a gyerekek érdeklődésére, aktivitására, készítsük elő a következő órában végzendő munkát, majd a gyűjtött anyag megjelenítését!</p>
	Kiemelt készségek, képességek	<p>Értelmezés Tervezőképesség Felelősségvállalás Kreativitás Együttműködés</p>
	Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei	<p>Az osztály érdeklődési körét, fejlettségét, érettségét, munkamódszereit figyelembe vevő tervezési és gyűjtési mód meghatározása</p>
	Munkaforma	<p>Frontális, csoportmunka</p>
	Módszerek	<p>Egyeztető munkamegbeszélés</p>
	Eszközök	<p>TARTALOMFELDOLGOZÁS A–C (5. gyűjtemény)</p>

A	<p>Tevékenység (45 perc)</p> <p>Tanári instrukciók</p> <p>Kiemelt készségek, képességek</p> <p>Célcsoport / A differenciálás lehetőségei</p> <p>Munkaforma</p> <p>Módszerek</p> <p>Eszközök</p>	<p>Hagyományos gyűjtőmunka (könyvtár, pályatükörök, egyéni beszélgetések stb. segítségével)</p> <p>Az előkészítés során kialakított munkamegosztás szerint az egyes gyerekek, illetve párok a megbeszélt forrásból dolgoznak (például a könyvtárban, vagy keressenek meg olyan foglalkozású személyeket, akinek a bemutatását vállalták). A tanórán ellenőrizzük, hogy mindenki képes-e a feladatot elvégezni? Hívjuk fel a figyelmet, hogy a munka eredményét meg is kell jeleníteni (esztétikai szempontok, csoportosítás, címek, olvashatóság).</p> <p>Információgyűjtés, -kezelés megadott szempont szerint</p> <p>Az egyes foglalkozások iránt érdeklődők vállalása alapján</p> <p>Páros, egyéni</p> <p>Gyűjtőmunka</p> <p>TARTALOMFELDOLGOZÁS A-C, könyvtár, Pályatükör stb.</p>
B	<p>Tevékenység (45 perc)</p> <p>Tanári instrukciók</p> <p>Kiemelt készségek, képességek</p> <p>Célcsoport / A differenciálás lehetőségei</p> <p>Munkaforma</p> <p>Módszerek</p> <p>Eszközök</p>	<p>Internetes gyűjtőmunka csoportokban</p> <p>Biztosítsuk a technikai feltételeket! A képesség és foglalkozások szerint létrehozott csoportok egy-egy számítógépet használva az úrlapnak megfelelően végzik az egyes szakmákról szóló filmek megnézését, feldolgozását.</p> <p>Szükség szerint segítsük az elhangzottak értelmezését, tömörítését!</p> <p>Információgyűjtés, -kezelés megadott szempont szerint</p> <p>Egyéni érdeklődést figyelembe vevő csoportképzés, feladatvégzés</p> <p>Egyéni, páros, csoportos</p> <p>Úrlapkitöltés</p> <p>TARTALOMFELDOLGOZÁS A-C Internet www.palyanet.hu www.kepezdmagad.hu</p>

C	Tevékenység (45 perc)	Filmekre épülő internetes gyűjtőmunka közvetlen tanári irányításal
	Tanári instrukciók	Biztosítsuk a filmvetítés feltételeit (internet, projektor), osszuk ki az űrlapokat, amelyekre az egyes filmek tartalmát, információit a gyerekek rögzítik (egyéni vagy párban, ugyanazt a feladatot két-két felelős is rögzítheti!) A filmmel kapcsolatban felmerülő információkat szükség esetén tanári magyarázattal egészítsük ki, tegyük világossá!
	Kiemelt készségek, képességek	Megfigyelőkészség Információrendszerezés
	Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei	Egyéni érdeklődést figyelembe vevő munkamegosztás
	Munkaforma	Frontális, egyéni, páros
	Módszerek	Űrlapkitöltés (információrendszerezés, jegyzetelés)
	Eszközök	www.sulinet.hu/szakkepzes/szak-mak www.npk.hu TARTALOMFELDOLGOZÁS A-C

5. GYŰJTEMÉNY**TARTALOMFELDOLGOZÁS A-C**

Az alábbiakban a számítógépes / internetes feldolgozáshoz ajánlott űrlap és egy szakma leírása található.

A szakmai képesítés megnevezése:

A végzendő feladatok:

A végzett munka jellege (hol végzi, hogyan, milyen feltételek között):

Szükséges tulajdonságok:

Egészségügyi követelmények:

Kapcsolódó szakmák, tevékenységek:

Továbbtanulási, továbblépési lehetőségek:

Mi szép benne? / Mi tetszik benne?

Játék- és animációsfilm-készítő (forrás www.kepezdmagad.hu)

Általános (alap)adatok

OKJ-szám: 52181207

Érettségit követően szakmai képzés keretében. Nappali képzéssel 2 év alatt megtanulható.
Szakmai egészségi alkalmassági vizsgálaton kell részt venni.

A szakma leírása

Feladata: Játékok tervezése és készítése, bábozás, animáció, modellezés. Rajzfilmek készítése. Művészeti képzés.

A munka jellege: Zárt helyiségben, ülve, állva végzett, könnyű fizikai és szellemi (művészi) munka.

Szükséges tulajdonságok, egészségi követelmények

A felsorolt tulajdonságokat, egészségi követelményeket érdemes figyelembe venni a szakmaválasztáskor, de tudni kell, hogy ezek általában nem hivatalos előírások.

E szakképesítés megszerzését és a munkavégzést megkönnyítik a következő tulajdonságok:

- áttekintőképesség
- együttműködési készség
- esztétikai érzék
- figyelemösszpontosítás
- jó emlékezőképesség
- jó szemmérték
- jól koordinált kézmozgás
- kreativitás
- műszaki érzék
- megosztott figyelem
- önálló munkavégzés
- precíz munkavégzés
- rajzkészség
- színérzék
- szervezőképesség
- térbeli tájékozódó képesség
- új információk befogadása

Az alábbi egészségi problémák esetén a szakképesítés megszerzése nem lehetséges (illetve nem ajánlatos):

- a végtagok (főleg a kar és a kéz) azon károsodásai, amelyek a munkavégzést akadályozzák: kizáró ok
- a szív és a keringési rendszer súlyosabb elváltozásai: szakorvosi vélemény alapján kizáró ok
- beszédértést akadályozó halláskárosodás: egyéni elbírálás alapján kizáró ok
- elfogadhatónál rosszabb látásélesség (szemüveg használata megengedett): kizáró ok
- nem kielégítő közeli látásélesség (szemüveg használata megengedett): kizáró ok
- színtévesztés: kizáró ok

Továbbképzési, átképzési lehetőségek, kapcsolódó szakmák

A szakmai továbblépést a következő végzettség megszerzése jelentheti: mozgóképgyártó (filmgyártási szakalkalmazott); televízióműsor-gyártó.

A szakképesítéshez a következő felsőoktatási végzettségek állnak közel:

tervezőgrafikus (egyetemi szak), rajztanár (főiskolai szak)

ÖSSZEGZÉS

A-C	Tevékenység (35 perc)	Az előző órán gyűjtött anyag összegzése, megjelenítése
	Tanári instrukciók	Biztosítsuk előre a kiállítás feltételeit (tablók, faliújságok, kartonok, kellékek, eszközök)! Tervezzük meg a kiállítást a kijelölt felelősökkel (a csoportosítás szempontjai, helyszín, kellékek, egységes címezés, írás, láthatóság, esztétikai elrendezés stb.)! Osszuk ki a kellékeket az egyes csoportoknak! Segítsük a csoporton belüli és a csoportok közötti koordinációt. Szükség szerint segítsük a kivitelező munkát.
	Kiemelt készségek, képességek	Rendszerző képesség Információmegjelenítés Esztétikai érzék
	Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei	Kiemelt feladatok, szereplők lehetnek: koncepció a rendszerezéshez, megjelenítéshez, szakmacsoportok együttes bemutatása, csoportok belső munkájának koordinálása, csoportok közötti koordináció
	Munkaforma	Projekt módszer (egyének, csoportok munkájának koordinálása)
	Módszerek	Tablókészítés
	Eszközök	Kartonok, tablók, ragasztó, képek, kitöltött úrlapok, tollak, színes papírok, olló stb.
A-C	Tevékenység (10 perc)	Egyéni és csoportos értékelés „Mit végeztünk? Hogy végeztük?”
	Tanári instrukciók	Vezessük be a zárás, értékelés témáját, feladatát! Kérjük meg a csoportvezetőket, hogy meghatározott szempontok szerint vagy önállóan összegezzék és értékeljék csoportjuk munkáját! (Belátásunk szerint az ÖSSZEGZÉS-ben található szempontokat adjuk oda.) Engedjük meg az egyéni hozzászólásokat! Magunk is értékeljük a végzett munkát tartalmi, formai, illetve a csoportok együttműködése szempontjából egyaránt!
	Kiemelt készségek, képességek	Önértékelés Értékelés
	Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei	Megadott szempontok vagy önálló értékelési mód szerint a csoportvezetők végzik.
	Munkaforma	Frontális, egyéni
	Módszerek	Értékelő hozzászólás
	Eszközök	ÖSSZEGZÉS A-C

ÖSSZEGZÉS A-C

Segédlet a csoportmunka értékeléséhez

Az értékelés és az önértékelés főbb szempontjai:

Egyéni:

- a vállalt feladat teljesítése megtörtént-e és hogyan (igényesség, tartalmasság, hasznosíthatóság),
- részvétel, együttműködés a közös munkákban (felelősségvállalás, segítség, megvalósítás),
- azonosulás a témával, konkrét ismeretek gyarapodása (feladatlap),
- ötletesség, kezdeményezés, kivitelezés,
- önértékelés (a modul lezárásakor).

Csoportos munkák értékelése:

- a vállalt feladat teljesítése megtörtént-e és hogyan (igényesség, tartalmasság, hasznosíthatóság),
- együttműködési készség a feladat végrehajtása során,
- önértékelés az egyes feladatok elvégzése után, modulzárásakor.

VÁLTOZÁSOK - FORDULÓPONTOK

MODULLEÍRÁS

A modul célja	A változásokhoz való alkalmazkodás kényszerének, lehetőségének felismertetése a siker és a pályaut vizsgálatá alapján.
Időkeret	1 óra
Ajánlott korosztály	7. évfolyam (13–14 évesek)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	Megelőző modul: <i>Mit tud egy ..., milyen a jó ..., mit csinál a ...?</i> Következő modul: <i>Milyen vagyok? Milyen szeretnék lenni?</i>
Modulkapcsolódási pontok	NAT: Életvitel és gyakorlati ismeretek: Témakör: pályorientáció Magyar nyelv és irodalom (életpályák, életutak) Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek (életpályák, életutak)
A képességfejlesztés fókuszai	Információkezelés: kíváncsiság, kérdésfeltevés, információértékelés Központ: csoportmunkában együttműködés, alkalmazkodás egymáshoz, a kitért célkhoz, az eltérő egyéni szükségletekhez Gondolkodás: a gyűjtött adatokból következtetések levonása Szerep- és pozíciómeghatározás: a diáklét, a felnőtt szerep és a munkaszerep megkülönböztetése, változásai

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A téma három modulra tagolódik:

1. *Sikeres emberek – foglalkozási sikerek*
2. *Mit tud egy ..., milyen a jó ..., mit csinál a ...?* (foglalkozások gyűjtése, megismerése, a kapcsolódó fogalmak tisztázásával együtt)
3. *Változások – fordulópontok* (olyan külső, belső kényszerek, ösztönzők megismerése, amelyek változásra, változtatásra készítetnek)

A témakörbe tartozó első két modulban gyűjtött anyagokból, valamint a családi, személyes tapasztalatokból – a változások a pályauton – új szempont szerint az osztály egészével folyó közös munkával lehetséges az információk kiemelése, a tapasztalatok összegzése, a tanulságok levonása. Bizonyítanunk kell, hogy a folyamatos változásra, alkalmazkodásra fel kell készülniük. Néhány esetben a tanulók kipróbálhatják, milyen ötlettel, stratégiával válaszolhatnak a változásokra, kihívásokra.

TÁMOGATÓ RENDSZER

Internetes oldalak:

www.kepezdmagad.hu

www.npk.hu

www.sulinet.hu/pantheon, illetve szintén a sulinet honlapján ált. isk/nagymenő, illetve szakképzés/szak-mák

GALAMBOS KATALIN: *Pályorientáció. 1–4.* Munkafüzet. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2002.

MODULVÁZLAT

Ráhangelődés

<p>A Tevékenység (10 perc)</p> <p>Tanári instrukciók</p>	<p>A már megismert Kelényi Gyula pályatörténetének fordulópontjait elemezzük</p> <p>Kérjük meg a diákokat, hogy a korábban megismert Kelényi Gyula pályatörténetében keressék meg azokat a fordulatokat, amelyekben külső vagy belső (saját elhatározásra) hatásra történt változás. Osszuk ki az értékelő kártyákat („K” és „B” jelű)! A feladat megértése után mondatonként olvassuk fel Kelényi Gyula történetét! Minden egyes mondat után értékeljük a gyerekekkel, volt-e változás, és ha igen, az milyen okra vezethető vissza. Beszéljük meg a döntéseket!</p>
<p>Kiemelt készségek, képességek</p> <p>Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei</p> <p>Munkaforma</p> <p>Módszerek</p> <p>Eszközök</p>	<p>Figyelés adott szempontra Döntés</p> <p>Bármely osztályban</p> <p>Frontális</p> <p>Meghatározott szempont szerinti munkavégzés</p> <p>RÁHANGOLÓDÁS A Kelényi Gyula (1. gyűjtemény) Kártyák (a diákok számának megfelelő mennyiségben) egyik oldalán „K”, másik oldalán „B”</p>
<p>B Tevékenység (10 perc)</p> <p>Tanári instrukciók</p>	<p>Aktuális munkapiaci hír felolvasása, megbeszélése</p> <p>Előzetesen válasszunk a helyi sajtótermékekből egy olyan aktuális híradást, cikket, amely valószínűleg érinti a gyerekek családi környezetét. Olvassuk (vagy olvastassuk fel) a hírt, és beszéljük meg a diákokkal, kit hogyan érint, érinthet a cikk tartalma.</p>
<p>Kiemelt készségek, képességek</p> <p>Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei</p> <p>Munkaforma</p> <p>Módszerek</p> <p>Eszközök</p>	<p>Információ értelmezése</p> <p>Különböző élethelyzetű gyerekekkel</p> <p>Frontális</p> <p>Megbeszélés</p> <p>Újsághír</p>

C	Tevékenység (10 perc)	Egy családi munkatörténet értelmezése
	Tanári instrukciók	Előzetesen keressünk egy olyan családi munkatörténetet, amelyben még az volt az érték, hogy valaki az egész életét egy cégnél dolgozta le. „40 év egy munkahelyen”, „itt kezdtem, és innen mentem nyugdíjba”. A történetet meséljük el az osztálynak, és kérdezzük meg, elképzelhetőnek tartják-e, hogy ma valaki így élje le az életét. Vezessük a beszélgetést, vitát, és vonjuk le a következtetést: ma gyorsabban változik a világ, és valószínűbb, hogy több munkahelye is lesz egy-egy embernek. Fel kell készülni a változásokra. „Egy életen át tanulhatunk.”
	Kiemelt készségek, képeségek	Információ értelmezése Összehasonlítás Elemzés
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Bármely osztályban
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Megbeszélés
	Eszközök	–

1. GYŰJTEMÉNY

RÁHANGOLÓDÁS A

Kelényi Gyula

Kevesen tudják, hogy a híres-neves Szamos marcipán cégvezetője Kelényi Gyula, nagyon távolról közelített a cukrász mesterséghez. Egyetemi végzettséget a Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karán szerzett, ahol mérnöki diplomát kapott. Tervező mérnökként helyezkedett el a Csepeli Autógyárban, majd egy kis pályamódosítással a nagyobb kereset reményében egy belkereskedelmi szállító vállalatnál, a forgalomirányításban műszakvezetőként dolgozott. A cukrászműhellyel rendelkező apósa javasolta: lépjen be a családi vállalkozásba. Amikor az após szívinfarktust kapott, Kelényi mérnöki szaktudását felhasználva gépesítette a marcipánmassza készítését. 1980-ban cukrász szak- és mestervizsgát tett, és átvette a céget. Mára egy kétszáz főt foglalkoztató gyár vezetője, amelyik évente 2 milliárd Ft-os forgalmat bonyolít le.

MEGOLDÁS

Kelényi Gyula

Kevesen tudják, hogy a híres-neves Szamos marcipán cégvezetője Kelényi Gyula, nagyon távolról közelített a cukrász mesterséghez. Egyetemi végzettséget a Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karán szerzett, ahol mérnöki diplomát kapott. (*belső: egyetem után munkavállalás*) Tervező mérnökként helyezkedett el a Csepeli Autógyárban, majd egy kis pályamódosítással a nagyobb kereset reményében egy belkereskedelmi szállító vállalatnál, a forgalomirányításban műszakvezetőként dolgozott (*belső: magasabb kereset reménye*). A cukrászműhellyel rendelkező apósa javasolta: lépjen be a családi vállalkozásba. Amikor az após szívinfarktust kapott, Kelényi mérnöki szaktudását felhasználva gépesítette a marcipánmassza készítését (*külső: a szaktudás újfajta alkalmazása*). 1980-ban cukrász szak- és mestervizsgát tett, és átvette a céget (*külső készítés: vegye át a vállalkozás irányítását*). Mára egy kétszáz főt foglalkoztató gyár vezetője, amelyik évente 2 milliárd Ft-os forgalmat bonyolít le (*belső: bővítés, cégvezetés*).

Tartalomfeldolgozás

A	Tevékenység (20 perc)	„Ki változtatott munkahelyet környezetben?” Csoportos tapasztalatgyűjtés, majd az eredmény közreadása, megbeszélése
	Tanári instrukciók	A Ráhangolódás után alakítsunk csoportokat, és kérjük meg a gyerekeket, hogy gondolatban keressenek környezetükben olyan személyeket, akik valamiért munkahelyet változtattak. A csoporton belül mesélik el az eseteket, és fogalmazzák meg általánosan, hogy miért változtatnak az emberek munkahelyet. A tapasztalatgyűjtésre legfeljebb tíz percet adjunk! A csoportok válaszanak szóvivőt és számoljanak be a nyilvánosság előtt! Foglaljuk össze az eredményeket!
	Kiemelt készségek, képességek	Információgyűjtés megadott szempont szerint Értelmezés
	Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei	Különböző élethelyzetű gyerekek alkossanak egy-egy csoportot!
	Munkaforma	Csoportos, frontális
	Módszerek	Megbeszélés
	Eszközök	–
B	Tevékenység (20 perc)	Változások, fordulópontok egy sikertörténetben
	Tanári instrukciók	A javasolt internetes oldalról vagy egyéb sajtótermékből válasszunk ki egy közismert személlyel („sztárral”) készült riportot, életpályát, és másoljuk le, adjuk kézbe az osztályban páronként! Olvastassuk fel a gyerekekkel, és kérjük meg őket, keressenek fordulópontokat, és értékeljék, ki és mi hatott az adott híresség életére. Beszéljük meg nyilvánosan a fordulópontokat, értékeljük és általánosítsuk a tapasztalatokat! (Adhatjuk előzetes feladatként, hogy egy gyerek hozzon ilyen történetet. Korábbi közös gyűjtésből is származhat.)
	Kiemelt készségek, képességek	Információgyűjtés megadott szempont szerint Értelmezés
	Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei	Bármely osztályban
	Munkaforma	Páros, frontális
	Módszerek	Olvasás, megbeszélés
	Eszközök	Cikk, internetes letöltés

C	Tevékenység (20 perc)	Miért változtatnak életútjukon az emberek? Okkeresés, általánosítható megállapítások
	Tanári instrukciók	A ráhangolódás után kérjük meg a diákokat, mondjanak okokat, miért kényszerülnek, miért akarnak az emberek változtatni az életükön, munkájukon. Az elinduláshoz biztosan jó, ha „kéznél” van egy-két konkrét példa. (Akár személyes is lehet. Jó terep az iskola is.) Írjuk a táblára az ötleteket! (Arra figyeljünk, hogy a változások a munka világával fűggenek össze!)
	Kiemelt készségek, képességek	Gondolkodás Tapasztalatok általánosítása
	Célcsoport/ A differen- ciálás lehetőségei	Bármely osztályban
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Gyűjtőmunka
	Eszközök	Tanári segédlet: TARTALOMFELDOLGOZÁS C1 a változásokról (3. gyűjtemény)
A	Tevékenység (5-10 perc)	A korábban gyűjtött és kiállított anyagokban a tanulók jelezzék piros korongok felragasztásával a változásokat!
	Tanári instrukciók	Az órán már kialakított csoportoknak adjuk azt a feladatot, hogy az előző modulokban gyűjtött és kiállított életutakon jelöljék piros koronggal a változásokat, fordulópontokat! (Az egyes csoportoknak egy-egy témakörben kialakított táblákat adjuk feladatként.)
	Kiemelt készségek, képességek	Elemzőkészség Megfigyelőkészség
	Célcsoport/ A differen- ciálás lehetőségei	Bármely osztályban (ahol a korábbi modulok kiállított anyagai megtalálhatók)
	Munkaforma	Csoportos
	Módszerek	Közös döntés
	Eszközök	Öntapadás piros korongok vagy piros korongok, ragasztó

B	Tevékenység (10 perc)	„Mi változhat az életemben?” - önvallomások a változások jegyében
	Tanári instrukciók	Kérjük meg azokat a tanulókat, akik „híres emberek” lettek a <i>Sikerese emberek – foglalkozási sikerek</i> c. modulban, hogy elképzelt jövőjükben meséljenek a fordulatokról, fontos változásokról! A változásokról hangosan számoljanak be az osztálynak! (A tanulókat az előző órán kérjük meg, hogy gondolják át ebből a szempontból sikertörténetüket.) Vezessük a beszámolókat, szükség esetén kérdezzünk!
	Kiemelt készségek, képeségek	Fantázia Kreativitás
	Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei	<i>Sikerese emberek – foglalkozási sikerek</i> c. modul „híres ember lettem” játék résztvevői számára
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Egyéni beszámolók
	Eszközök	–
C	Tevékenység (15 perc)	Mit tennél ha? Játék
	Tanári instrukciók	Az eseménykártyákat felhasználva játszunk: Mit tennél, ha ez történe veled? Kérjünk önkénteseket, akik húznak a kártyákból és válaszolnak, megoldást adnak. Az egyes válaszok után beszéljük meg, hogy jó-e a döntés, milyen további lehetőségek vannak. A játékot a rendelkezésre álló időkorlátok alapján tetszés szerint megállíthatjuk.
	Kiemelt készségek, képeségek	Kreativitás Fantázia
	Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei	Játékra, változatos helyzetekre nyitott gyerekekkel
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Egyéni válaszok
	Eszközök	TARTALOMFELDOLGOZÁS C2 (2. gyűjtemény)

2. GYŰJTEMÉNY

TARTALOMFELDOLGOZÁS C2

Egy-egy kártyára / papírra írjuk a következő eseteket!

- Megszűnt a cipőgyár, ahol bőripari szakmunkásként dolgozott.
- Más is érdekelte, nem akart örökké bolti eladó lenni.
- Valaki megkereste, megkérte, vegyen részt a most induló vállalkozásában mint könyvelő.
- Valaki azt tanácsolta, szerezzen multimédia-fejlesztő képesítést, a számítástechnikáé a jövő.
- Az új munkahelyén elvárták, hogy jól beszéljen angolul.
- Úgy érezte, nem elég a tudása, felvételizett egy főiskola levelező tagozatára.
- Elköltözött, kénytelen volt otthagyni az önkormányzatnál végzett gyámügyi munkát.
- Gyermeke született.
- A főnöke rendszeresen túlóráztatta.
- A munkatársai folyamatosan dohányoztak.
- A munkáját nem tudta jól ellátni, mert a számítógépet hárman is használták.
- Egyetemi végzettség mellett fizetése alacsonyabb volt, mint a középfokú végzettségű unokahúgáé.
- Napi 2 órát utazott, korán kelt, hogy beérjen a munkahelyére.

3. GYŰJTEMÉNY

TARTALOMFELDOLGOZÁS C1

Tanári segédlet

Változások:

- Megszűnt a munkahelye, munkanélküli lett (volna)
- Más is érdekelte
- Változtatni akart
- Valaki megkereste, megkérte
- Valaki azt tanácsolta, hogy ...
- Az új munkahelyén elvárták, hogy ...
- Úgy érezte, nem elég a tudása
- Elköltözött
- Gyermeke született
- Elege lett a
főnökeből
munkatársaiból
munkakörülményekből
kevés fizetésből
korán kelésbőlstb.

Összegzés

A	Tevékenység (5 perc)	Tanulságok levonása, tanári összefoglaló
	Tanári instrukciók	Foglaljuk össze az óra tanulságait: az egyedüli biztos dolog a változás, amihez alkalmazkodni kell.
	Kiemelt készségek, képességek	Figyelem
	Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei	Bármely osztályban
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Tanári összefoglaló
	Eszközök	–
B	Tevékenység (5-10 perc)	Tanulságok levonása: „Fejezd ki egy alkotással a változások és az ember viszonyát!”
	Tanári instrukciók	Kérjük meg a gyerekeket, hogy akár egyénileg, akár párban, néhányan összefogva alkossanak egy-egy „műtárgyat”, amely kifejezi, hogyan viszonyulnak az emberek a változásokhoz (rajz, szobor, jelenet, szöveg...).
	Kiemelt készségek, képességek	Kreativitás
	Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei	Játékra, változatos helyzetekre nyitott (drámajátékban jártas) gyerekekkel
	Munkaforma	Csoportos
	Módszerek	Feladatmegoldás, alkotás
	Eszközök	Színesek, papír, ragasztó, újságok
C	Tevékenység	Otthoni feladat
	Tanári instrukciók	Az óra zárásaként kérjük meg a gyerekeket, hogy az óra tanulságait is figyelembe véve készítsenek egy rajzot elképzelt életútjukról. (A fordulatokat hangsúlyozzák ki a rajzban – elágazás, más szín, egyéb jel.)
	Kiemelt készségek, képességek	Fantázia
	Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei	Bármely osztályban
	Munkaforma	Otthoni
	Módszerek	Egyéni feladat
	Eszközök	Tetszőleges

MILYEN VAGYOK? MILYEN SZERETNÉK LENNI?

MODULLEÍRÁS

A modul célja	A diákok képességeinek, tulajdonságainak feltérképezése, tudatosítása önismereti tevékenységek segítségével, majd ezek összefüggésbe hozása a pályaalkalmassággal, önfejlesztéssel, pályaválasztással.
Időkeret	2 óra
Ajánlott korosztály	7. évfolyam (13-14 évesek)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	Megelőző modul: <i>Változások – fordulópontok</i> Követő modul: <i>Tájékozódás a pályaválasztáshoz</i>
Modulkapcsolódási pontok	NAT: Életvitel és gyakorlati ismeretek: Témakör: pályaaorientáció – az eredményes munkavégzés pszichés összetevői Emberismeret (pszichikus működésünk, személyiségünk, gondolkodás, kommunikáció, tanulás, az emberi szellem, mozgatóink, az egyes ember fejlődése)
A képességfejlesztés fókuszja	Önismeret, önmeghatározás: saját képességek megismerése, megnevezése, helyzetelemzés, szerepmeghatározás, önfejlesztési célok, saját felelősség megfogalmazása Stratégiaalkotás: saját célok tennivalók 5-10-15 évre Tolerancia: „különbözőségünk érték” felismerése és elismerése, eltérő képességek, eltérő érdekek megnevezése, tudatosítása

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A téma megkezdése előtt feltétlenül szülői értekezleten kell a szülőket tájékoztatni arról, hogy mivel és hogyan foglalkozunk. Bizalmukat és támogatásukat kell kérni. A folyamat eredményéről is célszerű őket tájékoztatni.

A témakör tartalma alapvetően két részre tagolódik:

1. Önismereti tesztek kitöltésével, értékelésével és egyéb játékos módszerekkel képességek (térbeli gondolkodás, nyelvi kifejezőképesség, számolási képesség, fizikai teherbírás, kézügyesség, kreativitás, kapcsolatteremtési képesség) felmérése, megismerése, megnevezése. Önismereti kártya elkészítése. Jövőkép, fejlesztési célok, tervek megfogalmazása és az „útlevél”-ben (egy dossziéban) történő összegyűjtése. (2 óra)
2. Tájékozódás (interneten, könyvtárban, külső vagy iskolai pályaválasztási tanácsadó bevonásával) továbbtanulási lehetőségekről, iskolákról, pályaválasztási tanácsadásról. (2 óra)

A differenciálás lehetőségeit az önismeret témájában a választott tesztek, játékok, valamint a tanulók és az osztály érettségéhez, fejlettségéhez, sajátosságaihoz igazodó feldolgozás biztosítja.

A modul ráhangoló szakaszában fő cél az érdeklődés felkeltése az önmagunkkal való foglalkozás, az önismeret iránt. Ezt több eszközzel is elérhetjük.

- A két mottó, valamint
- a kérdésfelvetés (Tudunk-e egymásról olyasmit, amit a másik nem tud?) és
- egy szavazásos témafelvetés (öröklődés, nevelhetőség) segíti az elindulást.

A modul témájának megbeszélésekor különösen fontos olyan feltételeket teremteni, amelyekkel minden gyerek számára biztonságos önfeltárást és bizalmas, támogató környezetet biztosítunk. Ezek nélkül komoly sérülést, kiszolgáltatottságot és bezárkózást okozhatunk.

A választott tesztek, eljárások, képességvizsgálatok egy **Önismereti kártya** feltöltését teszik lehetővé, amely hosszabb távon is szolgálhatja az önismerést és a fejlődés nyomon követését. A modul zárása-

ként kerítsünk sort a kitöltött kártya megbeszélésére, ezzel is erősítsük a gyerekek felelősségét saját magukért, fejlődésükért, jövőjükért. A tesztek, felmérések, a jövőre vonatkozó elképzelések egy dossziéba téve „útlevélként” is szolgálhatnak.

TÁMOGATÓ RENDSZER

Internetes oldalak:

www.epalya.hu

www.sulinet.hu

www.palyatars.hu

www.taninfo.hu

www.kozepiskola.lap.hu

www.kepezdmagad.hu

www.palyaorientacio.hu

www.palyanet.hu

www.palya.hu

www.mot.hu

www.magyarország.hu

BAGDY EMŐKE - TELKES JÓZSEF: *Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1990.

CSENDES ÉVA: *Életozétési ismeretek*. Calibra Kiadó, Budapest, 1996.

GALAMBOS KATALIN: *Pályaorientáció. 3. Milyen vagyok?* Munkafüzet. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2002.

SZILÁGYI ISTVÁN: *Önismeret és személyiségfejlesztés*. Segédkönyv. Skandi-Wald Kiadó, Budapest, 2004.

VARGA IRÉN - GÖNCZI KÁROLY - PINTÉR ISTVÁN: *Önismereti játékok gyűjteménye*. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen, 2005.

MODULVÁZLAT

Ráhangelődés

A	Tevékenység (10 perc)	Két idézet értelmezése
	Tanári instrukciók	A két idézetet írjuk fel a táblára/papírra, és kérjünk véleményt a diákokról! Vezessük a hozzászólásokat, a beszélgetést! A vélemények, hozzászólások után hívjuk fel a figyelmet az önismeret, önmegismerés izgalmas kalandjára, felelősségére.
	Kiemelt készségek, képessegek	Gondolkodási képesség Kommunikációs képesség
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Közös gondolkodásban jártas gyerekekkel
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Megbeszélés
	Eszközök	RÁHANGOLÓDÁS A (1. gyűjtemény)
B	Tevékenység (5 perc)	Amit a szomszédod még nem tud magáról.... Írj/mondj olyan tulajdonságot, tevékenységet, amit nem tud magáról a szomszédod!
	Tanári instrukciók	Kérdésfelvetés: „Tudtok-e olyan dolgot a társaitokról, amit ők nem tudnak magukról?” Kérjük fel a diákokat, hogy padtársukról (kiválasztott személyről) írjanak olyan meglesett, ellesett tulajdonságot, szokást, amelyet ő nem tud magáról. (Saját példát mondjunk: egyszer XY azt kérdezte tőlem, azt mondta rólam....) Osszunk ki kis papírokat a gyerekeknek! Kérjük meg őket, hogy udvarias és feltétlenül építő jellegű megjegyzést írjanak. Utána mutassák meg társuknak (padtárs vagy választott személy lehet), majd beszéljék meg a tapasztalatokat! Önkéntes alapon kérjünk hangos beszámolót az ellesett tulajdonságról! Hívjuk fel a figyelmet, hogy mások segítségével is megismerhetjük önmagunkat!
	Kiemelt készségek, képessegek	Megfigyelőképesség Önismeret
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Egymásra figyelő gyerekekkel
	Munkaforma	Páros
	Módszerek	Megbeszélés
	Eszközök	–

C	Tevékenység (15 perc)	Szavazás: örököljük vagy fejlesztjük a tulajdonságainkat? Vita, megbeszélés
	Tanári instrukciók	Provokáljuk az osztályt: Foglaljanak állást abban a vitakérdésben, hogy alapvetően örököljük a tulajdonságainkat (tehát nem vagy nem nagyon tudunk változtatni rajtuk), vagy tudatos fejlesztéssel szerezzük. A kérdés megértése után szavaztassuk meg az osztályt! A szavazás után kérjük fel a gyerekeket, hogy mondjanak véleményt. Kérjük fel ellentétes álláspontot képviselőket hozzászólásra! Vezessük a beszélgetést! A tanulás megfogalmazásával zárjuk: felelősek vagyunk önmagunkért, fejlődésünkért.
	Kiemelt készségek, képessegek	Gondolkodási készség Kommunikációs készség
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Bármely osztályban
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Döntés, megbeszélés
	Eszközök	–

1. GYŰJTEMÉNY

RÁHANGOLÓDÁS A

Két mottó

„Az emberi boldogsághoz az önismereten keresztül vezet az út.” – ismeretlen szerző

„Akár azt hiszed képes vagy rá, akár azt, hogy nem, igazad lesz.” – Henry Ford

Tartalomfeldolgozás

A	Tevékenység (20 perc)	A Johari-ablak mint az önismeret egyik segédeszköze
	Tanári instrukciók	A Johari-ablak bemutatásának két módja lehet: tanári magyarázat, vagy minden tanuló kézbe kapja, és önállóan dolgozza fel. Mindkettőt közös megbeszélés kövesse!
	Kiemelt készségek, képessegek	Figyelem Megértés Gondolkodási képesség
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	A tanári magyarázatot bármely osztályban végezhetjük. A tanulói feldolgozást szövegértésben biztonsággal dolgozó gyerekekkel végezhetjük.
	Munkaforma	Frontális / egyéni
	Módszerek	Szövegértelmezés
	Eszközök	TARTALOMFELDOLGOZÁS A (10. gyűjtemény)
B	Tevékenység (20 perc)	Képességfelmérés segédeszköz segítségével
	Tanári instrukciók	A ráhangolódás után adjuk kézbe a képességfelmérő eszközt, először értelmezzük a képességeket, majd minden tanulót kérjünk meg, hogy saját magára vonatkoztassa, ezt követően társával kölcsönösen ellenőrizze, hasonlítsa össze. Az eredményeket vezessék rá az Önismereti kártyára! Segítsük a páros munkát is!
	Kiemelt készségek, képessegek	Figyelem Megértés Gondolkodási képesség
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Páros gyakorlatban jártas, egymásra figyelő gyerekekkel
	Munkaforma	Frontális, páros, egyéni
	Módszerek	Feladatmegoldás
	Eszközök	TARTALOMFELDOLGOZÁS B1 (2. gyűjtemény) TARTALOMFELDOLGOZÁS B2 (3. gyűjtemény)

C	Tevékenység (20 perc)	Önértékelés: „Amiben ügyes vagyok...” A tevékenységek és képességek összefüggése tesztek segítségével
	Tanári instrukciók	A ráhangolódás után adjuk kézbe a képességfelmérő eszközt, először értelmezzük a képességeket, tevékenységeket majd minden tanulót kérjünk meg, hogy saját magára vonatkoztassa, ezt követően társával kölcsönösen ellenőrizze, hasonlítsa össze. Az eredményeket vezessék át az Önismereti kártyára! Segítsük az egyéni és páros munkát is, biztosítsuk a nyugodt munkavégzést!
	Kiemelt készségek, képességek	Figyelem Megértés Gondolkodási képesség
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Bármely osztályban, egymásra figyelő gyerekekkel
	Munkaforma	Frontális, páros, egyéni
	Módszerek	Feladatmegoldás
	Eszközök	TARTALOMFELDOLGOZÁS B2 TARTALOMFELDOLGOZÁS C1 (4. gyűjtemény)
D	Tevékenység (30 perc)	Csoportos önvizsgálat: „Miben vagyunk hasonlóak?”
	Tanári instrukciók	Alakítsunk csoportokat az osztályban! Adjuk a csoportoknak az „Ablak” leírásának feladatlapját, amely keretet ad arra, hogy a csoporttagok közös tulajdonságokat keressenek magukban. TARTALOMFELDOLGOZÁS D1
	Kiemelt készségek, képességek	Együttműködési készség Kreativitás Tolerancia
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Egymást még kevésbé ismerő, új osztályban ajánlott
	Munkaforma	Csoportos
	Módszerek	Kooperatív
	Eszközök	TARTALOMFELDOLGOZÁS D1 (5. gyűjtemény)

A	Tevékenység (20 perc)	„A nagy álom” - otthoni fogalmazások megbeszélése
	Tanári instrukciók	Adjunk előzetes feladatot: „A nagy álom” címmel kérjünk otthoni fogalmazást! Az otthon készült fogalmazásokból kérjünk minél több felolvasást, és vezessük a beszélgetést! (Ha érett, együttműködő társaság van, akkor csoportokat is alakíthatunk, és egy-egy csoportban minden fogalmazást olvassunk fel! A csoportok beszélgetésébe hallgassunk bele! Kérhetjük egy-egy jól sikerült, érdekes fogalmazás hangos felolvasását is.) Erősítsük a fogalmazásokban megjelenő jövőképet! Hangsúlyozzuk, hogy saját sorsunk kovácsai vagyunk.
	Kiemelt készségek, képességek	Kreativitás Önismeret Szövegalkotás
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Bármely osztályban, illetve csoportos formában különböző képességű és értékrendű gyerekekkel
	Munkaforma	Frontális vagy csoportos
	Módszerek	Felolvasás, beszélgetés
	Eszközök	TARTALOMFELDOLGOZÁS A2 (6. gyűjtemény)
B	Tevékenység (20 perc)	Önismereti feladatlap kitöltése: „Mit szeretek, mit szeretnék csinálni?”
	Tanári instrukciók	Folytatjuk az ismerkedést önmagunkkal, amihez egy tesztet adunk a diákoknak. Kérjük meg, hogy töltsék ki, majd az eredmény vezessék rá az Önismereti kártyájukra!
	Kiemelt készségek, képességek	Önvizsgálat Kreativitás
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Bármely osztályban
	Munkaforma	Egyéni
	Módszerek	Tesztkitöltés, eredményértékelés
	Eszközök	TARTALOMFELDOLGOZÁS B3 (7. gyűjtemény)

C Tevékenység (20 perc)	Csoportmunkában: a „Mit szeretek, mit becsülök benned?” kérdés megválaszolása
Tanári instrukciók	<p>Hozzunk létre 5-6 fős csoportokat, és kérjük meg a gyerekeket, hogy segítsenek az önismeretben (utalhatunk a Johari-ablakra, amikor mások segítenek önmagunk megismerésében). Kérjük meg őket, hogy feltétlenül támogató véleményt írjanak, illetve működjenek együtt abban, hogy minél gazdagabb kép alakuljon ki egy-egy csoporttagról.</p> <p>Adjunk mindenkinek egy-egy papírlapot, amelyre a saját nevét írja. A következő sorban pedig azt az indító mondatot: Azt szeretem benned... .</p> <p>A papírt ezzel a nyitott mondattal kell továbbadni. (A név legyen fent a nyitó mondattal, a csoport tagjai alulról kezdik az írást, és behajtják, amit írtak.)</p> <p>Ha visszaért a papír tulajdonosához, akkor elolvassa a lapját. A kapott véleményt rávezetheti az Önismereti kártyára.</p>
Kiemelt készségek, képességek	<p>Értékelő készség Empátia, Fogalmazási készség Tolerancia</p>
Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Egymást támogató gyerekek közösségében
Munkaforma	Csoportos
Módszerek	Hozzászólás
Eszközök	TARTALOMFELDOLGOZÁS C2 (8. gyűjtemény)
D Tevékenység (20 perc)	A „Legfontosabb személyiségjegyeim” c. önismereti feladat végzése párban
Tanári instrukciók	<p>Párok létrehozásával és a Legfontosabb személyiségjegyeim c. lap segítségével támogassuk az önismereti munkát! (A párok lehetnek padtársak vagy a gyerekek által választott társak.) Kérjük meg a gyerekeket, hogy töltsék ki maguk a lapot, majd padtársukkal (vagy választott társukkal) beszéljék meg a jelöléseket! Ha eltérés van, próbálják meg értelmezni, megbeszélni. (Hívhatnak tanári segítséget.)</p> <p>Az eredményeket vezessék át az Önismereti kártyára!</p>
Kiemelt készségek, képességek	<p>Önértékelés Mások értékelése Empátia</p>
Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Bármely osztályban, ahol mindenki támogató partnert választhat
Munkaforma	Egyéni, páros
Módszerek	Feladatlap kitöltése, megbeszélése.
Eszközök	TARTALOMFELDOLGOZÁS D2 (9. gyűjtemény) TARTALOMFELDOLGOZÁS B2

A	Tevékenység (25 perc)	„Ki miben tudós?” Egymás képességeinek felmérése csoportban
	Tanári instrukciók	Hozzunk létre csoportokat, és kérjük meg őket, válaszoljanak arra kérdésre, hogy „Ki miben tudós?”. Mindenki jegyezze a csoportban elhangzott, róla szóló vélekedéseket, majd egyénileg vezessék át az Önismereti kártyára!
	Kiemelt készségek, képességek	Emberismeret Értékelő készség Empátia Fogalmazási készség
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Őszinte, egymásra figyelő gyerekekkel
	Munkaforma	Csoportos, egyéni
	Módszerek	Beszélgetés, kitöltés
	Eszközök	TARTALOMFELDOLGOZÁS B2
B	Tevékenység (25 perc)	Társjellemezés - ráismerés Az otthoni feladat - egy társ név nélküli jellemzése - felolvasása. Kiről szól a jellemzés? Kitalálás, megbeszélés
	Tanári instrukciók	Adjuk otthoni feladatként, hogy egy-egy osztálytársról név nélkül készítsenek jellemzést. Az elkészített jellemzést az osztályban név nélkül olvassák fel, aki magára ismer, jelezze. Vezessük a felolvasást, és beszéljük meg a jellemzések sikerét, kudarcát! Kérjük meg a gyerekeket, hogy az Önismereti kártyára jegyezzék fel, ha új dolgot tudtak meg magukról.
	Kiemelt készségek, képességek	Emberismeret Értékelő készség Empátia Fogalmazási készség
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Egymást támogató közösségben Jó fogalmazási készséggel rendelkezőkkel
	Munkaforma	Otthoni, egyéni, frontális
	Módszerek	Írásbeli, felolvasás, beszélgetés
	Eszközök	TARTALOMFELDOLGOZÁS B2

C	Tevékenység (25 perc)	Hazudós játék: Mindenki két igaz és egy hamis állítást mond magáról. Ki kell találni, melyik igaz és melyik hamis. Megbeszélés
	Tanári instrukciók	Vezessük be a játékot: most szabad hazudni! Hozzunk létre csoportokat, és mindenki írjon két igaz és egy hamis állítást magáról! A csoport tagjai egyesével felolvassák az állításokat, majd a csoporttagoknak ki kell találniuk, hogy melyik állítás igaz, és melyik hamis. A rendelkezésre álló idő alatt akár több kört is lehet játszani. Ha ügyesek a gyerekek, akkor lehet szigorítani a szabályt, a csoportban csak egy előre kijelölt személy mondhatja a megoldást.
	Kiemelt készségek, képességek	Önértékelés Mások értékelése Empátia Fogalmazási készség
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Egymást már ismerő gyerekekkel (Differenciálni a csoport méretében és összetételében, illetve a szabályokkal lehet.)
	Munkaforma	Csoportos
	Módszerek	Írás, felolvasás, megbeszélés
	Eszközök	Papírlapok

2. GYŰJTEMÉNY

TARTALOMFELDOLGOZÁS B1

A képességek értelmezése

Térbeli gondolkodás: segít a tájékozódásban, eligazodásban akár a városban, akár a természeti környezetben. Segítségével például a térképen látott jeleket be tudjuk azonosítani a valóságban, illetve a tárgyak, tereptárgyak egymáshoz és hozzánk való viszonyát meg tudjuk határozni. Könnyű felismerni a következő helyzetekben:

Ha egy épületbe bementél, és fél óra elteltével is tudod a második emeleten, egy szobában, akár csukott szemmel is ülve, hogy honnan jöttél, melyik irányban van a bejárat (utca).

Egy számodra ismeretlen városban a térkép segítségével a kitűzött célhoz pontosan odatalálsz.

Nyelvi kifejezőképesség: írott vagy szóbeli formában a gondolatok, történetek szabatos, könnyed, mások számára is élvezetes, érthető kifejezését teszi lehetővé. Akár idegen nyelven is.

Könnyű felismerni, hiszen tudjuk, hogy mire érdemes odafigyelni, kinek a társaságában gurul könnyen, színesen a szó. Az írott szövegek levelek, cikkek, fogalmazások is lehetnek. (Kinek a dolgozatát olvasák fel szívesen, ki kap mindig ötöst?)

Számolási képesség: megjelenik a nagyságrendek, arányok helyes megállapításában, valamint a jó, pontos és gyors fejszámolásban, írásbeli műveleteknél. Az eredmény értékelésében is segít (lehetőséges, reális-e az adott eredmény). A képesség birtokosa mértékegységeket, átváltásokat, százalékokat, arányokat is jól kezel. Általában az átlagnál jobban emlékszik számokra, és hamar ismer fel összefüggéseket számok között (telefonszám-megjegyzési technikája van).

Fizikai teherbírás: segít a testi kényelmetlenségek, tartós erőfeszítések elviselésében, végzésében. Fizikai állóképességnek, edzettségnek is nevezhetjük. Aki edzett, az általában ritkábban betegszik meg és elviseli a fizikai nehézségeket..

Kézügyesség segítségével könnyen tudunk tárgyakat összeszerelni, illeszteni, formájukat megváltoztatni, megalkotni őket. A tárgyak megmunkálásához szükséges eszközökkel ügyesen bánunk (olló, fógó, kés, vonalzó, ecset stb.), az anyagok megszelídülnek kezünk között. Könnyen utánozzuk az ismeretlen műveleteket, és könnyen fedezzük fel a szerszámok új alkalmazási lehetőségét is. Segítségével az elromlott tárgyak, szerkezetek, szerszámok is megjavíthatók.

Kapcsolatteremtő képesség: az a képesség, amelynek segítségével könnyű más emberrel beszélgetést kezdeményezni, megszólítani, illetve őt szóra bírni. Az e képességgel rendelkező emberek gyorsabban beilleszkednek a közösségbe, könnyebben barátkoznak, elérik, amit szeretnének.

Készíts leltárt! Először magadat értékeld, majd kérd meg egy osztálytársadat, és ő is készítse el rólad a leltárt! A két listát egyeztessétek!

Képesség	Gyenge	Elégséges	Átlagos	Jó	Kitűnő
Térbeli gondolkodás					
Nyelvi kifejezőképesség					
Számolási készség					
Fizikai teherbírás					
Kézügyesség					
Kapcsolatteremtő képesség					

Képesség	Gyenge	Elégséges	Átlagos	Jó	Kitűnő
Térbeli gondolkodás					
Nyelvi kifejezőképesség					
Számolási készség					
Fizikai teherbírás					
Kézügyesség					
Kapcsolatteremtő képesség					

3. GYŰJTEMÉNY

TARTALOMFELDOLGOZÁS B2

Önismereti kártya

Név:	
Életkor:	
Helyszín:	
Képességeim:	
Térbeli gondolkodás:	
Nyelvi kifejezőképesség:	
Számolási képesség:	
Fizikai teherbírás:	
Kézügyesség:	
Kapcsolatteremtő képesség:	
Tulajdonságaim:	

Milyen jellegű munka való neked?	
Milyen munkát szeretnék?	
Munkám szempontjából fontos tulajdonságok:	
Miben szeretnék fejlődni?	

4. GYŰJTEMÉNY

TARTALOMFELDOLGOZÁS C1

Írd össze azokat a dolgokat, amelyekben ügyesnek, sikeresnek érzed magadat! Gondolj azokra a dolgokra, amelyek elégedettséget, örömet váltanak ki benned és másokban!

(Segítségül néhány példa:

rajzolás, kézművesség, barkácsolás, szerelés, lego-építés, díszítés, csomagolás, ajándékkészítés, kísérletezés,

éneklés, mesélés, szórakoztatás, levelet, fogalmazást írni, faliújságra cikket írni, kiselőadást tartani, rejtvényfejtés, matematika, üzletelés, kalkulálás, mérés,

futás, biciklizés, síelés, fára mászás, kötélmászás, tánc, labdajáték, favágás, fűrészelés, fűnyírás, beszélgetés, mások meghallgatása, kérdezés, játékörtelek, békítés, vitatkozás, tanácsadás, szervezés.)

Mi az, amiben még fejlődni szeretnél?

A kiválasztott tevékenységeket sorold be a hat nagy képességcsoportba! Ha valamelyikben bizonytalan vagy, kérj segítséget!

Térbeli gondolkodás:	
Nyelvi kifejezőképesség:	
Számolási képesség:	
Fizikai teherbírás:	
Kézügyesség:	
Kapcsolatteremtő képesség:	

Számold meg, melyik képességhez hány tevékenységet írtál!
Állapítsd meg, melyek a legsikeresebb képességeidet!

1. helyen.....
2. helyen.....
3. helyen.....

Nézd meg az alábbi lista alapján, melyik képesség mely foglalkozásokban hasznos, jellemző!

Térbeli gondolkodás: honlaptervező, operatőr, tervezőmérnök, kirakatrendező, díszlettervező, asztalos, taxis, kertépítő, divattervező.

Számolási képesség: könyvelő, vállalkozó, adóügyi szakember, pénztáros, bérszámfejtő, vámügyintéző, valutapénztáros, pénzügyi ügyintéző, bróker, banki ügyintéző, postás, laboráns.

Nyelvi kifejezőképesség: idegenvezető, tolmács, színész, előadóművész, bemondó, riporter, újságíró, tanár, tanító, levelező, jegyzőkönyvvezető.

Kézügyesség: jelmezkészítő, kézműves (fafaragó, hímző, bőrműves, virágkötő, kertész, fűtésszerelő, szűcs, szobafestő-mázoló, ötvös, pék, nőiruha-készítő (szabó), kozmetikus, fodrász, autószerelő, könyvkötő, cukrász.

Fizikai teherbírás: kertész, hentes, bolti eladó, kéményseprő, szobafestő-mázoló, textiltisztító, pék, sertésnyésztő, állatkerti gondozó, gépjárművezető, mozdonyvezető, műkőkészítő, kórházi nővér, cukrász.

Kapcsolatteremtő képesség: pszichológus, orvos, titkárnő, ügyfélszolgálati alkalmazott, dajka, óvónő, idegenforgalmi ügyintéző, idegenvezető, edző, masszőr, fodrász, ápolónővér.

Találtál-e neked tetsző foglalkozást? Az eredményeket vedd át az Önismereti kártyára!

5. GYŰJTEMÉNY

TARTALOMFELDOLGOZÁS D1

Ablak

A csoport (4-5 fő) egy A/4-es lapot kap. A feladat elvégzéséhez mindenki egy-egy részutasítás elvégzésével járul hozzá.

1. A fektetett lap közepére egy kb. 5x15 cm-es téglalapot rajzolj!
2. A téglalap egyik csúcsától a papír legközelebbi csúcsáig húzz egy vonalat!
3. A téglalap következő csúcsától a papír legközelebbi csúcsáig húzz egy vonalat!
4. A téglalap következő csúcsától a papír legközelebbi csúcsáig húzz egy vonalat!
5. A téglalap következő csúcsától a papír legközelebbi csúcsáig húzz egy vonalat!

Számozzátok be a keletkezett mezőket! Az első mezőbe olyan tulajdonságokat, jellemzőket írjatok, amely a csoportban csak egy emberre igaz! A második mezőbe olyan tulajdonságokat, jellemzőket írjatok, amely a csoportban két emberre igaz! A harmadik mezőbe, ami három emberre igaz.... A negyedik mezőbe Középre négyfős csapat esetén a csapat önmegnevezését, csatakiállítását írjátok! Ötfős csapat esetén a közös jellemzőket és a lap hátoldalára a csapatnevet és a csatakiállást írjátok! Készüljön egy rajz is, amely kifejezi a közös jellemzőket!

6. GYŰJTEMÉNY

TARTALOMFELDOLGOZÁS A2

A nagy álom

Életem öt év múlva

Hol fogsz tanulni? Mik lesznek a kedvenc tantárgyaid? Miben leszel sikeres? Mi érdekel? Kik lesznek a barátaid? Mit sportolsz? Milyen hobbynak élsz? Mivel töltöd a szabadidőd?

Életem tíz év múlva

Tanulsz? Vagy dolgozol? Milyen munkát fogsz végezni? Milyen pályát fogsz elkezdni? Milyen lesz a munkahelyed? Mi érdekel? Kik lesznek a barátaid? Mit sportolsz? Mivel töltöd a szabadidőd? Otthon élsz, vagy már önállóan? Milyen lesz a társad?

Életem tizenöt év múlva

Milyennek szeretnéd felnőttkorodat? Mi lesz a foglalkozásod? Hol fogsz lakni? Milyen lesz a város, ország, ahol élni fogsz? Milyen lesz a családod, társad, gyermekeid? Milyenek lesznek a hétköznapijaid? Kikkel állsz kapcsolatban?

7. GYŰJTEMÉNY

TARTALOMFELDOLGOZÁS B3

Mit szeretek és mit szeretnék csinálni?

Karikázd be azoknak az állításoknak a betűjelét, amelyek leginkább jellemzők rád!

I.

- A Szeretek a szabadban játszani.
- B Szeretek keresztretjtvényt fejteni.
- C Szeretem, ha tanácsot kérnek tőlem.
- D Szeretek a barátaimmal csettetni.
- E Szívesen rajzolgotok a jegyzetfüzetembe.
- F El tudok mélyülni egy-egy dolog vizsgálatában.

II.

- A Szeretek kétkezi munkát végezni (kertészkedni, biciklit javítani, láncot készíteni stb.).
- B Szeretek listát készíteni a tennivalóimról.
- C Jobban szeretnék egy nagy cég vezetői között lenni, mint egyedül dolgozni.
- D Jól érzem magam, ha másoknak segíthetek.
- E Szívesen írom le gondolataimat, ötleteimet.
- F Kedvenceim a természettudományos tantárgyak.

III.

- A Szeretek a kertben tevékenykedni.
- B Jobban érzem magam, ha rend van a szobámban.
- C Fontos nekem, hogy a véleményemet elfogadják.
- D Szívesebben dolgozom csapatban, mint egyedül.
- E Szeretem, ha egyedi stílusú a szobám.
- F Szeretem megfigyelni az időjárást, a növényeket, állatokat.

IV.

- A Szívesebben vagyok a szabadban, mint zárt helyen.
- B Szívesen segítek táblázatba rendezni adatokat.
- C Számomra fontos, hogy saját magam dönthessek.
- D Ha problémám adódik, szívesen kérek mástól tanácsot.
- E Szívesen vállalom szerepet egy előadásban.
- F Rendszeresen nézem a Spektrumot vagy a National Geographicot.

V.

- A Vannak háziállataim (teknőc, kutya, hörcsög, halak stb.).
- B A kézírásom szép, könnyen olvasható.
- C Szívesen vállalom vezető szerepet.
- D Szívesen választanak lelki személtládának.
- E Szívesebben dolgozom egyedül, mint másokkal.
- F Szeretek szétszedni dolgokat, hogy értssem hogyan működnek.

VI.

- A Szívesebben sportolok a szabadban, mint számítógépezek.
- B Rendszeresen naplót vezetek.
- C Jó csapatkapitány lenne belőlem.
- D Könnyen ismerkedem, barátkozom.
- E Kedvenc tantárgyam a rajz/zene.
- F Szívesen és jól végzek kísérleteket.

Számold össze hány „A”, „B” stb. betűt karikáztál be?

„A”: „B”: „C”: „D”: „E”: „F”

„A”, aki szeret a szabadban tevékenykedni.

„B”, aki szeret a részletekkel foglalkozni.

„C”, aki szeret másokra hatással lenni, másokat vezetni, irányítani.

„D”, aki szeret emberekkel foglalkozni.

„E”, aki szívesen alkot, szívesen foglalkozik művészettel.

„F”, aki szívesen kutat, elemez.

Ha megtudtál valami új szempontot, vezesd át az Önismereti kártyádra!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ha végeztél, a leírtakról kérj véleményt egy számodra fontos személytől!

☐ álmodozó	☐ kíváncsi
☐ alkotó kedvű	☐ kreatív
☐ alapos	☐ kritikus
☐ aprólékos	☐ kutató típus
☐ barátságos	☐ logikus gondolkodású
☐ bátor	☐ magabiztos
☐ befelé forduló	☐ maximalista
☐ beszédes	☐ másokat befolyásolni tudó
☐ céltudatos	☐ másokat támogató
☐ dinamikus	☐ megbízható
☐ elemző	☐ művészi hajlamú
☐ elgondolkodó/elmélkedő	☐ nyitott gondolkodású
☐ előzékeny	☐ okos
☐ eredményes	☐ óvatos
☐ erős akaratú	☐ önálló
☐ erőteljes	☐ öntevékeny
☐ fegyelmezett	☐ öntudatos
☐ felkészült	☐ ösztöneire hallgató
☐ gondoskodó	☐ őszinte
☐ gyakorlatias	☐ precíz
☐ gyengéd	☐ realista
☐ határozott	☐ rendszerető
☐ higgadt	☐ segítőkész
☐ játékos, vidám	☐ szellemes
☐ jó képzelő tehetségű	☐ szeretetre méltó
☐ jó szervező	☐ szerény
☐ jószívű	☐ színes egyéniség
☐ kedves	☐ szorgalmas
☐ kellemes megjelenésű	☐ szófogadó
☐ kiegyensúlyozott	☐ tájékozott
☐ kifelé (mások felé) forduló	☐ találékony
☐ kitartó	☐ tehetséges

10. GYŰJTEMÉNY

TARTALOMFELDOLGOZÁS A

Önismeret – Johari-ablak

Milyen vagyok? Milyenek a körülöttem élő emberek? Ki ne tette volna fel már ezt a kérdést? Bizonyos helyzetekben szeretnénk belelátni másokba, de néha magunkat sem értjük, nem hogy a környezetünkben lévő embereket, társakat. Szeretnénk a titkok tudói lenni, megszerezni azt a kis kulcsot, amellyel beléphetünk a még nem ismert embervilágba, de talán félünk is, meg is tántorodunk szédítő mélységétől.

Ma már sokat segít a pszichológia az ember rejtett dimenzióinak megismerésében, mégsem mondhatja el egyetlen pszichológus sem, hogy nyitott könyv számára bármely ember. Joseph Luft és Harrington Ingham az a két pszichológus, akik a róluk elnevezett Johari-ablakkal foglalták össze a személyiség látható és ismeretlen területeit. Az ablak egyik irányban az én szemszögéből mutatja a személyiségem általam ismert és nem ismert területét. Az ablak másik tengelyén mások szemszögéből mutatja ugyanazt. Az eredmény 4 különböző ablakszem:

Nyílt terület	Rejtett terület
Vak terület	Ismeretlen terület

A nyílt terület vagy aréna

Mindazon vonásokat, jellemzőket tartalmazza, amelyek számomra és mások számára is ismertek. (Például, hogy szeretek zongorázni, élek-halok a Beatlesért, és akkor is kimondom az igazságot, ha ezzel fájdalmat okozok stb.)

Vak terület

Olyan személyiségvonások, tulajdonságok tartoznak ide, amelyeket nem tudok magamról, de mások tudják, észreveszik. (Például nem tudatosodik bennem, de kívülről jól látszik, hogy izgalmamban az orrom dörzsölöm, kezemet ráteszem a vitakozó felek karjára stb. Ha észreveszem, vagy felhívják rá a figyelmemet, és tudatosodik bennem, hogy csillapítólag hat másokra, élni fogok vele megfelelő helyzetben.) Ha figyelni tudok a környezet jelzéseire, a vak területről egyre több dolog kerülhet át a nyílt területre. Ebben sokat segíthetnek a barátok, de ahogy mondani szokták, okos ember az ellenségeitől is tanul.

Rejtett terület

Számtalan olyan dolog van, amit mások nem tudnak rólam, de én tudom, mert otthon, intim helyzetben, vagy egyszerűen magam előtt nem tagadom. (Például iszonyodom az éjjeli lepkéktől, bogaraktól. Mégis úgy teszek a többiek előtt, mintha engem közömbösen érintene. Így tudom megvédeni magamat, ezzel tudom elhárítani a zaklatást, ugratást.) Ha ezt egy hozzám közel álló barátunk elmesélem, már lesznek olyanok, akik számára nyílt területté válik. Lehetnek olyan helyzetek, ahol egy eddig rejtett tulajdonság mindenki számára megnyílik.

Ismeretlen terület

Az előzőek után még mindig van bennem olyan tulajdonság, személyiségjegy, amiről sem én, sem a környezetem nem tud. Ezek váratlan, új helyzetekben mutatkozhatnak meg. Egy kihívás, egy tábor, egy munkahely, egy barát, egy súlyos, rendkívüli esemény csalhatja elő. (Például egy tűzeset vagy egy baleset van akiből a talpraesett mentőt, van akiből pedig a pánikszerűen menekülőt váltja ki. De milyen nehéz megmondani egy rendőri pályára készülő fiatalról, hogy mit fog tenni éles helyzetben, ha fegyvert kell használnia?!)

A Johari-ablakkal sokkal közelebb kerülhetünk önmagunkhoz, jó eszközt kaphatunk önismeretünk fejlesztéséhez. Önismeret nélkül csak ösztönösen dönthetünk önmagunkról, jövőnket befolyásoló fontos dolgokról. Így például a továbbtanulásról, pályáról, állásról, barátságról, párkapcsolatról. A rossz döntésekből is lehet tanulni, de sok időt, fáradságot, fájdalmat lehet megtakarítani, ha jól mérjük fel önmagunkat és másokat.

ÖSSZEGZÉS

<p>A Tevékenység (30-40 perc)</p> <p>Tanári instrukciók</p> <p>Kiemelt készségek, képességek</p> <p>Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei</p> <p>Munkaforma</p> <p>Módszerek</p> <p>Eszközök</p>	<p>Az elkészült Önismereti kártyák megbeszélése, a tanulások, önfejlesztési feladatok megjelölése</p> <p>Kis létszámú, egymásra figyelő, egymást segítő gyerekekkel nyilvánosan is megbeszélhetjük az elkészült Önismereti kártyákat. Kérhetjük egyesével a felolvasását, illetve véleményt mondhatunk, véleményt kérhetünk. Megerősíthetünk tulajdonságokat, illetve javaslatot tehetünk a jövőbeni fejlődésre. Nagyon figyelmes és segítőkész légkört kell teremteni.</p> <p>Önismeret Önértékelés Holisztikus látásmód Tolerancia</p> <p>Kis létszámú osztályokban, egymásra figyelő gyerekekkel</p> <p>Frontális</p> <p>Megbeszélés</p> <p>Az elkészült Önismereti kártyák</p>
<p>B Tevékenység (20-25 perc)</p> <p>Tanári instrukciók</p> <p>Kiemelt készségek, képességek</p> <p>Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei</p> <p>Munkaforma</p> <p>Módszerek</p> <p>Eszközök</p>	<p>Az elkészült Önismereti kártyák megbeszélése csoportban</p> <p>Hozzunk létre kisebb csoportokat, ahol a mi, tanári vezetésünkkel minden egyes gyerek Önismereti kártyáját elolvastatjuk és megbeszéljük a csoport előtt. A csoportok összetételénél legyünk nagyon figyelmesek, hogy minden csoporttag biztonságban érezhesse magát. Beszéljünk meg önfejlesztési feladatokat is!</p> <p>Önismeret Önértékelés Holisztikus látásmód Tolerancia</p> <p>Kisebb csoportban, egymásra figyelő gyerekekkel (egyéb fejlesztési szempont szerint rendezett csoportban)</p> <p>Csoportos</p> <p>Megbeszélés</p> <p>Az elkészült Önismereti kártyák</p>

C	Tevékenység (10-15 perc)	Egyéni/néhány fős konzultáció az osztályfőnökkel
	Tanári instrukciók	Nagyobb osztálylétszám vagy nem egységes közösség esetén nagyobb segítséget és védettséget jelent, ha nem az osztálykeretekben beszélünk a gyerekekkel az elkészült Önismereti kártyáról személyiségükről, a tapasztalatokról és a jövőről. Szánjunk időt minden egyes gyerekre, sokat jelenthet az önismeretük fejlődésében. (Mi magunk is sokat tanulunk ezáltal.) Határozzunk meg önfejlesztési feladatokat is!
	Kiemelt készségek, képességek	Önismeret Önértékelés Holisztikus látásmód
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Bármely osztályban
	Munkaforma	Tanár-diák páros
	Módszerek	Konzultáció
	Eszközök	Az elkészült Önismereti kártyák

TÁJÉKOZÓDÁS A PÁLYAVÁLASZTÁSHOZ

MODULLEÍRÁS

A modul célja	Önismereti tevékenységek segítségével a diákok képességeinek, tulajdonságainak feltérképezése, tudatosítása, majd ezek összefüggésbe hozása a pályaalkalmassággal, önfejlesztéssel, pályaválasztással.
Időkeret	2 óra
Ajánlott korosztály	7. évfolyam (13–14 évesek)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	Megelőző modul: <i>Milyen vagyok? Milyen szeretnék lenni?</i> Követő modul: a 8. évfolyam első modulja: <i>Pályaválasztás</i>
Modulkapcsolódási pontok	NAT: Életvitel és gyakorlati ismeretek: Témakör: pályaaorientáció Könyvtárhasználat (dokumentumismeret, kézikönyvek) Számítástechnika (az internet használata)
A képességfejlesztés fókuszai	Önismeret: a saját felelősség megfogalmazása a pályaválasztásban Stratégiaalkotás: tájékozódás, helyzetértékelés, döntés-előkészítés, mérlegelés, tanácsadás. Információkezelés: információkeresés, az elektronikus eszköztárak meghatározása (az interneten található tájékozódást segítő honlapok)

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A témakör tartalma alapvetően két modulra tagolódik:

1. Önismereti tesztek kitöltésével, értékelésével és egyéb játékos módszerekkel képességek (térbeli gondolkodás, nyelvi kifejezőképesség, számolási képesség, fizikai teherbírás, kez ügyesség, kreativitás, kapcsolatteremtési képesség) felmérése, megismerése, megnevezése. Önismereti kártya elkészítése. Jövőkép, fejlesztési célok, tervek megfogalmazása és az „Útlevél”-ben (egy dossziéban) történő összegyűjtése (2 óra).
2. Tájékozódás (interneten, könyvtárban, külső vagy iskolai pályaválasztási tanácsadó bevonásával) továbbtanulási lehetőségekről, iskolákról, pályaválasztási tanácsadásról. (2 óra)

A pályaválasztási modulban az adott osztály tanulóinak helyzete, az iskola jellege határozza meg, hogy mi a tájékozódás pontos célja.

- Amennyiben a tanulók a nyolcadikos továbbtanulás előtt álló osztályban tanulnak, akkor konkrét pályaválasztási célt szolgálhat a tájékozódás.
- Amennyiben hat- vagy nyolc évfolyamos gimnázium tanulóiként vesznek részt a foglalkozáson, akkor általánosabb a cél, kevésbé konkrét válaszokhoz szükséges az ismeretszerzés.

A foglalkozás megszervezése többféle módon is történhet, a helyi igényekhez és lehetőséghez igazodva.

- Iskolán belül nagy segítséget jelent, ha a pályaválasztással megbízott pedagógus kollégát kérjük fel egy tájékoztatóra.
- Valószínűleg az iskolai könyvtárban is megtaláljuk a legszükségesebb friss kiadványokat, tájékoztatókat.
- A megyei/fővárosi pedagógiai szolgáltató intézetek is személyes segítséggel, illetve tájékoztató anyagokkal támogatják a pályaválasztást, felvételi döntést.

Az Internet-elérhetőség és az osztály, osztályfőnök felkészültsége alapján a *Tájékozódás a pályaválasztáshoz* modul megszervezhető internetes óraként. A rendelkezésre álló honlapok friss és színes tájékoztatást biztosítanak. A szerzett információk feldolgozhatók „hagyományos” végtermékre is.

TÁMOGATÓ RENDSZER

Internetes oldalak:

www.epalya.hu

www.sulinet.hu

www.palyatars.hu

www.taninfo.hu

www.kozepiskola.lap.hu

www.kepezdmagad.hu

www.palyaorientacio.hu

www.palyanet.hu

www.palya.hu

www.mot.hu

www.magyarország.hu

A megyei/fővárosi pedagógiai szolgáltató intézetek pályaválasztási, felvételi tájékoztató anyagai, kiadványai.

C	Tevékenység (15 perc)	„Tudod-e merre tovább?” Gyorsfelmérés az osztályban
	Tanári instrukciók	Bevezetesként mondjuk el az osztálynak, hogy nyolcadikban fontos döntést kell hozni a továbbtanulásról, pályaválasztásról. Most megkezdjük a tájékozódást. Ki az, aki már tudja, hova szeretne továbbtanulni? Ezt fogjuk felmérni az osztályban, egy kérdőív segítségével. Osszuk ki a megfelelő példányban lemásolt kérdőívet, majd néhány párt kérjünk meg, hogy a kérdőív felét/harmadát kérdésenként összesítsék! Az eredményeket a párok összesítése alapján összegezzük! Ezalatt két diákot kérjünk meg, hogy a táblára írják fel a kérdéseket. Az összesítést kérdésenként a táblára írjuk, és közösen megbeszéljük, értékeljük. Állapítsuk meg, milyen feladataink lesznek.
	Kiemelt készségek, képességek	Információszerzés Rendszerezés
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Továbbtanulás előtt állók számára Kérdezőbiztosok kijelölése
	Munkaforma	Egyéni, páros, frontális
	Módszerek	Kérdőív kitöltése, összesítés
	Eszközök	RÁHANGOLÓDÁS C (1. gyűjtemény)
D	Tevékenység (30 perc)	„Honnan jöttem, hová tartok?” Egyéni vallomások a pályaválasztásról módjáról, céljáról
	Tanári instrukciók	Előzetesen több diákot is kérjünk fel, mesélje el, hogyan került ebbe az iskolába, milyen módon, szempontok szerint döntött / döntöttek az iskolaválasztásról. Vezessük a beszámolókat, esetleg vonjunk le tanulságokat (ki hogyan döntött, ki mit tartott fontosnak, igazolódtak-e a várakozások stb.)!
	Kiemelt készségek, képességek	Érdeklődés Nyitottság
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Gimnáziumi osztályokban Egyéni felkérésre több diák is bemutatthat egy-egy utat.
	Munkaforma	Egyéni, frontális
	Módszerek	Beszélgetés
	Eszközök	–

1. GYŰJTEMÉNY

RÁHANGOLÓDÁS C

Gyorsfelmérés: Tudod-e, merre tovább?

Javasolt kérdések:

1. Ha most adnád be a jelentkezési lapodat, tudod-e hova adnád?
igen nem
2. Ismered-e a lehetőségeidet?
igen nem részben
3. Kitől kérsz tanácsot?
szülőktől testvértől végzett diáktól osztályfőnöktől
4. Hol tájékozódsz?
kézikönyv internet egyéb kiadványból nem tudod
5. Szükséged van-e segítségre?
igen nem
6. Miben kérnél segítséget?

TARTALOMFELDOLGOZÁS

A	Tevékenység (45 perc)	Egy felkért kolléga, belső/külső szakember tájékoztatója a továbbtanulás jelentőségéről, lehetőségeiről, szempontjairól. A felmerülő kérdések megválaszolása
	Tanári instrukciók	Az iskola pályaválasztási felelősével vagy esetleg az adott tanévben érintett osztályfőnök segítségével adjunk tájékoztatást a továbbtanulás általános tapasztalatairól és a konkrét tennivalókról (aktuális szabályokról)! Kérjük meg a gyerekeket – még az óra előtt –, hogy készüljenek kérdésekkel, problémákkal. Hagyjunk időt a kérdések felvetésére és beszélgetésre!
	Kiemelt készségek, képessegek	Érdeklődés Nyitottság Jegyzetelés
	Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei	Továbbtanulás előtt álló osztályban
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Előadás, beszélgetés
	Eszközök	Szükség szerint
B	Tevékenység (60–80 perc)	Látogatás egy pályaválasztási börzén
	Tanári instrukciók	Vegyük fel a kapcsolatot a település/közeli település pályaválasztási intézményével, amely évente szervezi a börzét, bemutatót! Szervezzük meg, hogy el tudjunk menni a gyerekekkel! Adjunk előzetesen feladatot, ha tudjuk, hogy milyen jellegű a rendezvény (milyen iskola bemutatóját nézzék meg, mit próbáljanak ki stb.)! Kérjük meg a gyerekeket, hogy hozzanak prospektusokat, hogy majd kiállítást, faliújságot szerkesszünk az anyagokból.
	Kiemelt készségek, képessegek	Érdeklődés Megfigyelő készség Információgyűjtés Rendszerezés
	Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei	Továbbtanulás előtt álló osztályban
	Munkaforma	Látogatás
	Módszerek	Megfigyelés, részvétel, anyaggyűjtés
	Eszközök	–

C	Tevékenység (60-80)	Irány a könyvtár/az internet! Adott kérdésekre válaszkeresés: csoportok által végzett tájékozódás és az osztály tájékoztatása
	Tanári instrukciók	Szervezzünk csoportokat, amelyeknek különböző kérdések megválaszolását adjuk feladatként Lásd TARTALOMFELDOLGOZÁS C1 (A csoportok kialakításánál figyelhetünk az egyéni érdeklődésekre, képességekre.) A tájékozódás két osztályfőnöki órán is történhet. A választás (internet vagy könyvtár) a helyi lehetőségektől és a gyerekek, illetve a mi tájékozottságunktól függ. A második órán a gyerekek szóvivőt választanak, és beszámolnak a csoport feladatvégzéséről. (Ha nagy létszámú osztállyal dolgozunk, a feladatok megkettőzhetők.) Segítsük a csoportok munkáját, vezessük a beszámolót, és erősítsük meg a mindenki számára fontos információkat! Értékeljük a munkát! (A csoportok beszámolóit kikerülhetnek a faliújságra.)
	Kiemelt készségek, képességek	Információgyűjtés Rendszerezés Együttműködés
	Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei	Továbbtanulás előtt álló osztályban, csoportmunka végzésében jártas diákokkal
	Munkaforma	Csoportos
	Módszerek	Feladatlap alapján folyó munka
	Eszközök	TARTALOMFELDOLGOZÁS C1 (2. gyűjtemény) TARTALOMFELDOLGOZÁS C2 (3. gyűjtemény)
D	Tevékenység (45 perc)	„Másik iskolában...” Beszámoló néhány iskola életéről
	Tanári instrukciók	Kérjünk meg néhány diákot, akiről tudjuk, hogy más iskolával is van kapcsolatuk, tartsanak beszámolót, miben más a másik iskola. Milyen előnyei, hátrányai vannak a különbözőségnek? Ha van lehetőségünk, vendég diákot is hívhatunk (bel-, illetve külföldit egyaránt). A tájékozódás célja az iskolarendszer megismerése, az iskola sajátosságainak tudatosítása, a tanulói igények, elvárások különbözőségeinek tudatosítása, saját célok, lehetőségek megfogalmazása lehet.
	Kiemelt készségek, képességek	Érdeklődés Nyitottság Információgyűjtés
	Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei	Gimnáziumi osztályokban (6-8 évfolyamos), az osztály tanulóival vagy vendég tanulókkal
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Beszámoló, beszélgetés
	Eszközök	Szükség szerint

2. GYŰJTEMÉNY

TARTALOMFELDOLGOZÁS C1

Feladatok a tájékozódáshoz

1. Miben különböznek az alábbi iskolatípusok? Kinek ajánlott a

- gimnázium,
- szakközépiskola,
- szakiskola?

(Mikor és milyen feltételekkel lehet bejutni, elvégzése hogyan, mivel záródik, milyen továbbtanulási lehetőség nyílik az elvégzése után?)

Javasolt forrás:

www.epalya.hu

www.palyanet.hu

Feldolgozása egyénileg, illetve munkamegosztással kisebb csoport számára ajánlott.

2. Milyen középiskolák találhatóak megyédben (esetleg a szomszéd megye közeli településein)?

Javasolt forrás:

www.kozepiskola.lap.hu

Iskolaválasztás előtt (a fővárosban és megyékben minden évben megjelenő kiadvány)

3. Van-e kollégium a megyétekben? A szomszéd megyében? Mi a bekerülés feltétele? Milyen kollégiumi életről tudsz (rendezvények)? Van-e honlapja, sportpályája?

4. Csoportmunka: megyénk iskolái

Térképkészítés, amelyen el kell helyezni az iskolákat. Az egyes iskolákról rövid ismertetőt készítsen a csoport:

- Iskola neve, címe
- A tanulás sajátosságai (miben jók, mire készítenek fel, mik a felvételi követelményei, kiemelt tantárgyak, tanulmányi eredmények, versenyek)
- Tanórán kívüli programok

Forrás: tájékozódás az iskolák honlapjairól és/vagy az iskolák kiadványaiból, az *Iskolaválasztás előtt ...* helyi kiadványból

5. Egyéni munka: Keress olyan iskolát, ahol magas óraszámban lehet tanulni

- idegen nyelvet,
- számítástechnikát,
- matematikát,
- művészeteket!
- Egyéb saját szempont:

6. Mit jelent az alternatív iskola? Miben különbözik a „normál” iskolától?

3. GYŰJTEMÉNY

TARTALOMFELDOLGOZÁS C2

Rövid összefoglaló az iskolarendszerről és az általános iskolás tanulók továbbtanulási lehetőségeiről, a legáltalánosabb szabályokról

Jelentkezés a középiskolába

- gimnáziumba a negyedik, a hatodik vagy nyolcadik évfolyam elvégzése után,
- szakközépiskolába a nyolcadik évfolyam befejezése után,
- szakiskolába a nyolcadik és a tizedik évfolyam befejezése után,
- speciális szakiskolába a sajátos nevelési igényű tanulók jelentkezhetnek a nyolcadik vagy a tizedik évfolyam elvégzése után.

Az általános iskola megjelölt évfolyamainak eredményes elvégzése után lehet jelentkezni középfokú nevelési-oktatási intézménybe, és meg kell felelni az adott középfokú iskola felvételi követelményeinek.

A felvételi tájékoztató megjelenési ideje

A középiskoláknak minden évben október 31-éig kell nyilvánosságra hozniuk a következő évre vonatkozó beiskolázási adataikat, amit az általános iskolásoknak szóló, megyénkénti továbbtanulási tájékoztató kiadvány tartalmaz. A kiadványok általában októberben jelennek meg, és megrendelhetők, illetve megvásárolhatók az adott megye pedagógiai intézeténél.

A jelentkezés határideje

Az általános iskolásoknak minden évben az oktatási miniszter által kiadott A tanév rendjében meghatározott időpontig lehet jelentkezni a középiskolákba. Ez az időpont általában minden év február közepe. A tanuló több jelentkezési lapot nyújthat be.

A felvételi eljárások rendje

A középiskolák részére az általános és rendkívüli felvételi eljárás ideje szintén A tanév rendjében meghatározott időpont, általában a február közepe – március közepe közötti időszak, illetve a rendkívüli felvételi eljárás (az első körben fel nem vett tanulók számára) májusban van.

A magyar iskolarendszer legfontosabb iskolatípusai:

Általános iskola

Az általános iskola célja, hogy a diák az érdeklődésének, képességének és tehetségének megfelelően felkészüljön a továbbtanulásra, valamint a társadalomba való beilleszkedésre. Biztosítja az alapfokú nevelés-oktatást, amely az első évfolyamon kezdődik, és a nyolcadik évfolyam végéig tart. A képzési idő: 8 év, ami két részre tagolódik: az első a negyedik év végéig tart, a második szakasz pedig az ötödik évben kezdődik, és a nyolcadik év végéig tart. A negyedik évfolyam után át lehet menni nyolcosztályos gimnáziumba, illetve a hatodik osztály elvégzése után lehetőség van a hatosztályos gimnáziumba való átlépésre.

Nyolc évfolyamos gimnázium

A cél: általános műveltség nyújtása, felsőfokú továbbtanulásra és a munkába állásra való előkészítés.

A képzés ideje 8 év, amelyet egy egységnek tekintenek. Tehát a legtöbb ilyen iskolából nem tud kilépni 14 éves korban a tanuló, mert az iskola belső tagozódása nem felel meg a 4+4-es beosztásnak (általános iskola felső tagozat + a 4 osztályos gimnázium). Az első két év az alapozó képzés folytatása (képességfejlesztés, szoktatás), a többi hat év kialakítása gimnáziumonként eltérő. A nyolcosztályos gimnázium elvégzése után érettségi vizsgát tehetnek a tanulók. Nagy előnye, hogy nem kell a tananyagot megismételni, ezáltal időt nyernek a speciális tantárgyak oktatására (számítástechnika, idegen nyelv, egyéb, az iskola sajátosságainak megfelelő tantárgy, amely az iskola pedagógiai programjából ismerhető meg). Az iskolába bekerülni és bent maradni sem olyan könnyű. A magasabb követelményeknek nem mindenki tud megfelelni. Ebbe az iskolatípusba természetesen felvételizni kell, ez többnyire képességvizsgálatból áll. Ezekbe a gimnáziumokba általában többszörös a túljelentkezés.

Hat évfolyamos gimnázium

A cél: általános műveltség nyújtása, felsőfokú továbbtanulásra és a munkába állásra való előkészítés. A képzési idő 6 év. Az első két évfolyamon előkészítő ismereteket (szemléletformálás, segédanyagok használatának megtanítása, szintre hozás...) kaphat az ott tanuló. Ezek elősegítik a következő négy év komoly, célirányos tanulását. Előnye, hogy a tananyagot hat évfolyamra osztják el. Ezáltal a heti óraszám a fakultációkkal együtt sem haladja meg a 30 órát, így kevésbé terhelik le a tanulókat. A hatosztályos gimnázium elvégzése után érettségi vizsgát tehetnek a tanulók. Sajnos ebbe az iskolatípusba is kevesebb tanulót tudnak felvenni, mint ahányan jelentkeznek.

Négy évfolyamos gimnázium

A gimnáziumnak négy, némelyiknek öt évfolyama van.

A négy évfolyamos gimnáziumban a nevelés és oktatás a kilencedik évfolyamon kezdődik, és a tizenkettedik évfolyamon fejeződik be. Ha a gimnáziumban a nevelő és oktató munka két tanítási nyelven folyik, vagy részt vesz az Arany János Tehetséggondozó programban, akkor a nevelés és oktatás a tizenharmadik évfolyamon fejeződhet be.

A tizenharmadik évfolyamon fejeződhet be akkor is, ha a kilencedik évfolyamon legalább a kötelező tanórai foglalkozások negyven százalékának megfelelő időkeretben idegen nyelvből, illetve a nemzeti-ségi és a kisebbségi nyelvből intenzív nyelvi felkészítés folyik.

A gimnáziumban általános műveltséget megalapozó, valamint érettségi vizsgára és felsőfokú iskolai tanulmányok megkezdésére felkészítő nevelés és oktatás folyik. A tizenegyedik évfolyamtól kezdődően munkába állást előkészítő, illetve segítő elméleti és gyakorlati tanítási óra is tartható.

A gimnáziumokban két idegen nyelv tanulása kötelező, de néhány intézményben a 10. osztálytól harmadik idegen nyelvet is választhatnak a tanulók.

A gimnázium a tizenegyedik és tizenkettedik évfolyamán felkészíti a tanulókat a közép- és az emelt szintű érettségi vizsgára. Ennek megfelelően az egyes tantárgyak oktatása differenciáltan történik.

Szakközépiskola

A szakközépiskolának – némely kivétellel – négy érettségire felkészítő, általános műveltséget megalapozó évfolyama van.

A kilencedik évfolyamtól kezdődően a Nemzeti alaptantervben meghatározott szakmai orientáció, a tizenegyedik évfolyamtól kezdődően az Országos Képzési Jegyzék (OKJ) szerinti elméleti és gyakorlati szakmacsoportos alapozó oktatás is folyhat. (Ezek jellege, tartalma az iskola elnevezéséből, illetve pedagógiai programjából megismerhető.)

A szakközépiskola a szakképzési évfolyamon az OKJ-ben meghatározottak szerint az utolsó középiskolai évfolyam elvégzéséhez, illetve középiskolai végzettséghez kötött szakképesítések körében felkészít a szakmai vizsgára.

A szakközépiskolában a tanuló a középiskolai évfolyamon befejezi az alapműveltségi vizsgára való felkészülést, továbbá felkészül az érettségi vizsgára, valamint felsőfokú iskolai továbbtanulásra, illetve munkába állásra, és előkészül a szakképzésbe való bekapcsolódásra.

Szakiskola

A szakiskoláknak 9–10. és az adott szakképesítés megszerzéséhez szükséges, az Országos Képzési Jegyzékben meghatározott számú szakképzési évfolyama van.

A szakiskolába jelentkező 8. osztályos tanulók először befejezik a kilencedik és tizedik évfolyamot, melyen általános műveltséget megalapozó nevelés-oktatás folyik; továbbá elméleti és gyakorlati ismeretek átadását szolgáló pályaorientáció, szakmai előkészítő ismeretek oktatása és szakmai alapozó oktatás is folyhat.

A tizedik évfolyam befejezése után a tanuló a szakképzési évfolyamon folytathatja tanulmányait, saját vagy más intézményben.

A szakképzési évfolyamokon az Országos Képzési Jegyzékben meghatározott szakmai és vizsgakövetelmények alapján szakmai vizsgára való felkészítés folyik.

A tanulók elméleti és gyakorlati oktatásban vesznek részt. Az elméleti oktatás keretében szakmai tárgyakat tanulnak. A gyakorlati oktatás során kell elsajátítani a szakmához szükséges gyakorlati alpműveleteket, ismereteket. A gyakorlati oktatás iskolai vagy vállalati tanműhelyekben, tangazdaságokban, kereskedelmi és vendéglátó-ipari egységekben, termelő üzemekben, illetve magánmunkáltatóknál és vállalkozóknál folyik.

A tanulmányok befejezése után a tanulók szakmai vizsgát tesznek. A sikerrel vizsgázók erről szakiskolai bizonyítványt kapnak. (Az oktatott szakmákról az iskola pedagógiai programjából, valamint több web-helyről is lehet tájékozódni.)

Speciális szakiskola

A sajátos nevelési igényű tanulók (látássérült, mozgássérült stb.) iskolai nevelése és oktatása céljából a szakiskola speciális szakiskolaként vagy készségfejlesztő speciális szakiskolaként is működhet. Működésére a szakiskolákra vonatkozó előírásokat kell alkalmazni.

A tanuló a kilencedik és tizedik. évfolyamon felkészülhet az alapműveltségi vizsga letételére, továbbá a speciális szakiskola vagy készségfejlesztő szakiskola szakképzési évfolyamán történő továbbtanulásra.

Főiskola, egyetem

Ma hazánkban a felsőoktatási intézményekben folytatott képzés lehet egyetemi, főiskolai és akkreditált felsőfokú szakképzés. A képzés célja az első oklevél megszerzésének lehetővé tétele, a munkába lépők magas színvonalú képzése, valamint a változó gazdasági és társadalmi igényeknek megfelelő továbbképzése a már alkalmazásban állóknak. A képzési idő a főiskolai képzésben 6–8 félév, egyetemi szinten 8–12 félév. Az uniós csatlakozással összefüggésben a felsőoktatás átalakulóban van, általában egységesítik az alapozó képzés időszakát. Fontos még tudni, hogy az oklevél megszerzésének feltétele az államilag elismert nyelvvizsga, még akkor is, ha az adott intézményben nem oktatnak idegen nyelvet. Az állam jelentős mértékben támogatja a tanulókat, intézményeket. Az állami támogatás határozza meg, hogy a különböző szakokra, szakpárokra, tagozatokra, képzési formákra hány hallgatót vehetnek fel. Meg kell említeni, hogy létezik az úgynevezett költségtérítéssel képzés, amelynél a hallgatók kifizetik a képzés teljes költségét (itt is kell felvételizni).

Akkreditált felsőfokú szakképzés

Ez a képzési forma érettségire épül, de nem újabb magasabb iskolai végzettséget, hanem felsőfokú szakképzettséget ad. A képzés célja a szakképzettség megszerzése. Megszerezhető felsőfokú intézményben és egyes szakközépiskolákban. Képzési idő az érettségi (4 év) után + 1–3 év (iskolától, szak-

képesítéstől függően). Az akkreditált képzés azt jelenti, hogy bizonyos közismereti, szaktudományi elemei beszámíthatók egy felsőoktatási intézmény adott szakán a felsőoktatási alapképzésbe. Ezt be lehet kreditpontként vagy résztanulmányként számítani, illetve előnyben részesülhetnek a felvételin, automatikusan felvételre kerülhetnek, mentesülhetnek bizonyos tantárgyak tanulása alól, vagy a tanulmányi idejük lerövidülhet az akkreditált szakképzésben végzetteknek, ha főiskolára vagy egyetemre jelentkeznek.

Diákotthon, kollégium

A diákotthon és a kollégium arra hivatott, hogy a középiskolába fölvetett diákoknak biztosítsa az esélyegyenlőséget: megteremtve a tanulás, a pihenés, a kulturált szórakozás, a sportolás, az önképzés stb. megfelelő feltételeit. A tanulók munkáját könyvtár, számítógépterem, szaktanár segíti. A kollégium ingyenes, a diák térítési díjat csak az étkezésért fizet.

ÖSSZEGZÉS

A	Tevékenység (15 perc)	„Merre tovább?” Jelentkezési lap kitöltése
	Tanári instrukciók	Másoljuk le az aktuális jelentkezési lapot, és adjuk a gyerekek kezébe! Kérjük meg őket, hogy az eddig összegyűjtött információ alapján töltsék ki a jelentkezési lapot. Célszerű ceruzával dolgozni, és szerencsés úgy szervezni, hogy az iskolák pontos megnevezését, valamint egyéb, a lapkitöltéséhez szükséges információt könnyen elérjenek. Segítsük a munkát! Értelmezzük a rovatokat! Végül fogalmazzuk meg a tanulságokat, teendőket!
	Kiemelt készségek, képességek	Információértelmezés Döntés
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Továbbtanulás előtt álló osztályban
	Munkaforma	Egyéni, páros
	Módszerek	Jelentkezési lap kitöltése
	Eszközök	Megfelelő példányszámban jelentkezési lap (vagy annak egy része)
B	Tevékenység (30 perc)	„Pályaválasztási tanácsadó” Helyzetgyakorlatok. Négy gyerek, négy tanács. Megoldás és megbeszélés
	Tanári instrukciók	Hozzunk létre négy csoportot, illetve négy helyszínt, ahol egy-egy szituáció várja majd a csoportot! Olvassák el a helyzetleírást, és adjanak megoldási javaslatot a felmerülő problémára! Az újabb helyszínen olvassák el a gyerekhelyzetet, majd a megoldást, és írják hozzá a véleményüket! Ha körbeérték a csoportok, beszéljük meg a négy gyerekhelyzetet és a megoldási javaslatokat. Értékeljük a munkát!
	Kiemelt készségek, képességek	Ismeretalkalmazás Kreativitás
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Gimnáziumi osztályokban
	Munkaforma	Csoportos megoldás és forgószínpad
	Módszerek	Kooperatív
	Eszközök	ÖSSZEGZÉS B (4. gyűjtemény)

4. GYŰJTEMÉNY**ÖSSZEGZÉS B****Tanácsadás**

Szituációk – gyerekek

Mit tanácsolsz, hol tanuljon tovább?

Bodva Réka 13 éves, jó nyelvérzékkel rendelkező lány. Gyakran szerepel az osztály- és iskolai ünnepeken, szépen mond verset. Szívesen és jól tanul, szorgalmas. Tanulmányi átlaga 4,4. Erőssége a magyar irodalom és az angol nyelv, a természettudományos tárgyakból gyengébb. Édesanyja kertészmérnök, édesapja víz- és gázvezeték-szerelő vállalkozó. Két testvérével egy vidéki nagyváros kertvárosi részén lakik.

Hetente egyszer kerámia szakkörbe, kétszer gitározni jár. 6 éve tanul zenét.

Papp Gergő 14 éves, egy nagyobb várostól 35 km-re lakik falun, három testvérével és szüleivel. Édesapja fuvaros vállalkozó, édesanyja a kisebb gyerekekkel otthon van. Gergő közepes eredménnyel zárta a 7. évet. Matematikából jó, a pénzzel jól bánik. Könnyebben tanul az életből, mint a tankönyvből. Szünetben édesapját gyakran elkíséri, jól kezeli a szerszámokat, szívesen szerel.

Páli Kata 13 éves múlt, közepesen jó eredményei vannak. Földrajzból, történelemből jobbak az eredményei, matematikából gyenge. Türelmes, megbízható, nyugodt természete miatt sokan szeretik. Kicsikkel jól bánik, gyakran készít saját maga ajándékot, dísz tárgyat. Kertes házban lakik egy nagyváros közelében elvált édesanyjával és bátyjával. Szívesen kertészkedik, szép virágokat nevel.

Vass Máté 14 éves, magas, jó fizikumú, jól tanuló fiú. Rendszeresen sportol, kajakozik a tiszaisportklubban. Gyors észjárású, a tanulást hamar letudja, és irány a víz. Közösségben irányító szerepet tud betölteni, a többiek figyelnek rá, szívesen tanít másokat is kajakozni. Versenyeredményei jók, országos érmei is vannak. Szülei támogatják a sportolását, gyakran kísérik versenyre. (Egy darabig édesapja volt az edzője.)

ÖSSZEGZÉS

A-C	Tevékenység (35 perc)	Az előző órán gyűjtött anyag összegzése, megjelenítése
	Tanári instrukciók	Biztosítsuk előre a kiállítás feltételeit (tablók, falújságok, kartonok, kellékek, eszközök)! Tervezzük meg a kiállítást a kijelölt felelősökkel. (a csoportosítás szempontjai, helyszín, kellékek, egységes címezés, írás, látthatóság, esztétikai elrendezés stb.)! Osszuk ki a kellékeket az egyes csoportoknak! Segítsük a csoporton belüli és a csoportok közötti koordinációt. Szükség szerint segítsük a kivitelező munkát.
	Kiemelt készségek, képességek	Rendszerző képesség Információmegjelenítés Esztétikai érzék
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Kiemelt feladatok, szereplők lehetnek: koncepció a rendszerezéshez, megjelenítéshez, szakmacsoportok együttes bemutatása, csoportok belső munkájának koordinálása, csoportok közötti koordináció.
	Munkaforma	Projekt módszer (egyének, csoportok munkájának koordinálása)
	Módszerek	Tablókészítés
	Eszközök	Kartonok, tablók, ragasztó, képek, kitöltött űrlapok, tollak, színes papírok, olló stb.
A-C	Tevékenység (10 perc)	Egyéni és csoportos értékelés: „Mit végeztünk? Hogy végeztük?”
	Tanári instrukciók	Vezessük be a zárás, értékelés témáját, feladatát! Kérjük meg a csoportvezetőket, hogy meghatározott szempontok szerint vagy önállóan összegezzék és értékeljék csoportjuk munkáját! (Belátásunk szerint az ÖSSZEGZÉS1-ben található szempontokat adjuk oda.) Engedjük meg az egyéni hozzászólásokat! Magunk is értékeljük a végzett munkát tartalmi, formai, illetve a csoportok együttműködése szempontjából egyaránt!
	Kiemelt készségek, képességek	Önértékelés Értékelés
	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Megadott szempontok vagy önálló értékelési mód szerint a csoportvezetők végzik.
	Munkaforma	Frontális, egyéni
	Módszerek	Értékelő hozzászólás
	Eszközök	ÖSSZEGZÉS A-C

ÖSSZEGZÉS-A-C

Segédlet a csoportmunka értékeléséhez

Az értékelés és az önértékelés főbb szempontjai:

Egyéni:

- a vállalt feladat teljesítése megtörtént-e és hogyan (igényesség, tartalmasság, hasznosíthatóság),
- részvétel, együttműködés a közös munkákban (felelősségvállalás, segítség, megvalósítás),
- azonosulás a témával, konkrét ismeretek gyarapodása (feladatlap),
- ötletesség, kezdeményezés, kivitelezés,
- önértékelés (a modul lezárásakor).

Csoportos munkák értékelése:

- a vállalt feladat teljesítése megtörtént-e és hogyan (igényesség, tartalmasság, hasznosíthatóság),
- együttműködési készség a feladat végrehajtása során,
- önértékelés az egyes feladatok elvégzése után, modulzárásakor.